Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

8-йил чиқиши.
5 ИЮЛЬ 1973 й.
ПАЙШАНБА
№ 155 (2151).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ *газеталарда*

● Расмий визит билан Австрияда меҳмон бўлиб турган СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 4 июль эрталаб Венадан катта саноат маркази ва порт Линцга жўнаб кетди. Австрия федерал канцлери Б. Крайский ҳам у билан бирга йўлга чиқди. Линцда А. Н. Косигин кўп йиллардан бери совет ташқи савдо ташкилотлари билан алоқа қилиб келаётган «Фест-Альпине аг» металлургия концернининг заводларини бориб кўрди.

● Хельсинкидаги Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашда СССР делегацияси кеча Европа хавфсизлиги асослари ва Европа давлатлари ўртасидаги муносабатларнинг принциплари тўғрисида Бош декларация лойиҳасини тақдим этди. Декларация лойиҳасининг тексти бугун марказий газеталарда эълон қилинган.

● СССР парламент группасининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Ҳиндистон парламентининг аъзоси, Ҳиндистон Миллий Конгресси партиясининг раиси доктор Шанкар Даял Шарма 4 июлда Тошкентга келди. Шанкар Даял Шарма Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси С. Ҳ. Сирожиддинов ҳузурида бўлди.

● Меҳнат семестри

Студентлар ғайрати

Студентларнинг навбатдаги меҳнат семестри бошланди. Ф. Энгельс номли Тошкент Давлат чет тиллар педагогика институти студентлари ҳам минг-минглаб тенгдошлари қатори республикамизнинг зарбдор объектларида меҳнат қилишга бел боғлашди.

Куни кеча институтнинг 650 студенти Тошкент тўқимачилик комбинати, 2-пойафзал фабрикаси, Приморск ўлкасидаги «Уссурийскводстрой» ташкилоти, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси ихтиёрига жўнаб кетишди.

Бугун институтнинг 200 студенти Тошкент областининг Бекобод, Бўка ва Пискент районларига йўлланма олишди. Улар шу районлардаги студент-қурилиш отрядларида меҳнат қилишади.

— Институти м и з студентлари, — деди студент қурилиш отряди марказий штабининг бошлиғи Б. Ҳусанхўжаев, — ғайрат ва шижоатларини тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили планларини амалга ошириш учун сарфлайдилар.

Шаҳримизнинг Юнусобод массиви кунданкунга кенгайиб бормоқда. 4-трестга қарашли 19-қурилиш бошқармасининг Сергей Сторожук бошлиқ бригадаси азаматлари ҳозир шу массивнинг Д-2 микрорайонида 120 квартирали турар жой биносини жадал суръатлар билан кўтаришмоқда.
СУРАТДА: шу бригаданинг моҳир пайвандчилари (чапдан) А. Алешин ва А. Ковтунов. Улар кунлик топшириқларини мунтазам 130 процентга етказиб бажармоқдалар.

И. Шоиноғомов фотоси.

1971–1975 БЕШ ЙИЛЛИК: ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЙИЛ — МЕҲНАТ ВАХТАСИ

КАМ МАБЛАҒ САРФЛАБ, КЎПЛАБ СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРАЙЛИК!

Шонли юбилейга

«Куч ва маблағларни кам сарфлаган ҳолда кўплаб сифатли маҳсулот ишлаб чиқарамиз!» — ана шундай шиор остида меҳнат қилаётган Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигига қарашли 3-тикувчилик фабрикасининг коллективи шаҳримизда биринчилар қатори маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш бўйича ярим йиллик топшириқ бажарилганлиги ҳақида рапорт берган эди. Бир неча кундирки, коллектив аъзолари тўққизинчи беш йиллик ҳал қилувчи йилининг иккинчи ярми ҳисобига бежирим либослар тайёрлашяпти.

Ҳозирги пайтда корхонанинг барча цех, участка ва бригадаларида Ўзбекистон Компартияси ва Ўзбекистон ССР ташкил этилганлигининг шонли ярим асрлик юбилейини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш юзасидан янги-янги оширилган мажбуриятлар олинмоқда.

«Республикамизнинг олтин тўйига муносиб туҳфалар билан борамиз» — фабрика чеварларининг аҳди мана шундай. Коллектив социалистик мусобақани кун сайин қизитa бориб, техника тараққиётини юксалтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини кўтариш эвазига зиммасига шундай социалистик мажбурият олди. Унда 1974 йилнинг 27 октябригача тўрт йиллик планни бажариш, ички резервларни ишлаб чиқаришга жорий этиш, янги техника ва илғор технологияни қўллаш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш эвазига унумдорликни 1972 йилдагига нисбатан 20 процентга кўтаришга қарор қилингани айтилган.

Фабрика ишчилари Ўзбекистон ССРнинг ярим асрлик юбилейига қадар пландан ташқари 1 миллион 100 минг сўмлик халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришмоқчи. Ана шу социалистик мажбуриятлар ишчиларнинг йиғилишларида муҳокама этилди ва қабул қилинди.

Зиммага олинган юксак вазифаларни муваффақиятли бажариш учун айни шу кундан бошлабоқ меҳнат ғайратни ошириш талаб этилади. Чеварлар ана шундай қилмоқдалар. Улар ўртасида кун сайин авж олаётган мусобақа ўзининг ажойиб самарасини беряпти. Ҳамманинг бутун диққат-эътибори тўққизинчи беш йиллик ҳал қилувчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажаришга қаратилган.

Фабрика коллективи маҳсулот сифатига асосий эътибор беряпти. Ҳозирги пайтда корхонада ишлаб чиқарилаётган ўн хил буюмга Давлат «Сифат белгиси» ёрлиғи қўйиляпти. Ана шу нарсаларнинг ҳаммаси чеварларнинг ягона мақсад йўлида амалга ошираётган ибратли ишларидан дарак беради.

Корхонада вақтдан ўзиб меҳнат қилаётган ишчилар сони кун сайин ошиб боряпти. М. Жўрабоева, Н. Ортиқова, В. Крамаренко, Х. Толипова сингари зарбдорлар ана шулар жумласидандир. Бундайлар бу ерда жуда кўпчиликни ташкил этади.

Ишчилар ҳал қилувчи йил топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун курашиб, бутун ички резервларни ишлаб чиқаришга дадиллик билан жорий этишяпти.

С. БОҚИЕВ.

СУНЪИЙ ШОЙИДАН

Спорт буюмлари фабрикасида янги маҳсулот — сунъий шойидан галстуклар ишлаб чиқариш технологияси ўзлаштирилди. Ҳозир кенг расм бўлаётган янги хил галстукни корхона биринчи марта тайёрлашга киришди.

Бугун янги маҳсулотларнинг дастлабки намуналари тайёрланди.

Шунингдек, гимнастикачиларнинг янги хил резина туфлисидан 300 жуфт ишлаб чиқарилди.

Шаҳримиздаги «Геологоразведка» заводининг коллективи 1-йиғув-механика цехининг зарбдор ишчиси, токарь А. Журавлев номини ҳурмат билан тилга олади. Ҳозир келаси йилнинг биринчи квартали топшириқларини сидқидиллик билан бажараётган бу ишчи ана шундай ҳурматга ҳалол меҳнати эвазига сазовор бўлган.
СУРАТДА: А. Журавлёв.

М. Нуриддинов фотоси.

Ўрмон хўжаликлари тортиғи

Жилонжийда халқ табобатида турли хил касалликларга қарши шифобахш дори сифатида қадимдан қўлланиб келинган. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги Давлат Комитети шу беш йилликда жилонжийда ўстириладиган майдонларни қарийб икки минг гектарга етказишга қарор қилди.

Бу доривор дарахтнинг кўчатини етиштириш жуда қийин. Шунинг учун ҳам ўрмончилар ёввойи ҳолда ўсадиган жилонжийда дарахтларини кўчириб ўтқазиш йўли билан уни кўпайтиришга киришдилар.

Ўтган йили 2 минг 250 тонна жилонжийда ҳосили топширилган эди. Бу йил 3 минг тоннага етказилади. Ҳозиргача ўзбекистонлик ўрмончилар 500 тоннадан зиёд жийда ҳосилини давлатга топширдилар.

Шунингдек, ўрмон хўжаликлари коллективлари мева топширишга ҳам киришдилар. Тошкент, Чирчиқ ўрмон хўжаликларида эртапишар олмалар терилиб, шаҳарликлар дастурхонига юборилмоқда.

● Аҳолига қулайлик

Яна бир шифохона

Чилонзор массиви кундан-кунга кўркамлашиб, чирой очиб боряпти. Бу ерда янгидан-янги уй-жойлар, маданий-маиший бинолар қад кўтармоқда.

Бугун МУҚИМИЙ КЎЧАСИДА 500 ЎРИНЛИ ЯНГИ ШИФОХОНАДА ҚУРИЛИШ ИШЛАРИ НИҲОЯСИГА ЕТКАЗИЛДИ. Барча қулайликларга эга бўлган бу саломатлик масканини «Главташкентстрой»нинг 153-трестига қарашли 3-қурилиш бошқармаси бинокорлари қўлдан чиқардилар.

Шифохона замонавий медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланмоқда.

ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИ КЎПАЯДИ

Чкалов номли авиация заводида кенг истеъмол буюмлари кўплаб ишлаб чиқарилмоқда. Бу ерда тайёрланган аравачалар, сумкалар уй бекаларининг оғирини енгил қилмоқда.

Бугун корхонада болалар учун чиқариладиган янги хил аравачаларнинг намуналари тасдиқланди.

Янги аравачалар илгаригиларига қараганда анча баланд ва кўркамдир. Шу йилнинг август ойидан бошлаб уларни кўплаб ишлаб чиқаришга киришилади.

Шунингдек, корхона коллективи ўн литрли идиш, телевизор антенналарини ҳам тайёрламоқда.

Бу йил 6 миллион сўмлик кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилади.

Бир корхона янгиликлари

Мастерлар куни

Тошкент тўқимачилик комбинатида Мастерлар куни бўлиб ўтди. Биринчи бўлиб сўзга чиққан иккинчи йигирув фабрикаси пилта-пиликлаш цехининг кард қисми бошлиғи Г. М. Здрюмова ўз коллективида ишчи қўнимсизлигига барҳам берилгани, цехда янги техниканинг зўр муваффақиятлар билан ўрнатилиб, ишга туширилаётгани ҳақида мамнуният билан гапирди. Яқинда цехда янги Р-168-3 маркали пиликлаш машиналари ўрнатилди. Илгари 37 та машинада 157 ишчи ишлаган бўлса, эндиликда янги техника шарафати туфайли 86 киши хизмат қилмоқда.

Йигирув-ип фабрикасининг мастери Т. П. Крашевская ҳам ўз бригадасининг тажрибасига тўхталиб ўтди. Социологик қидирувларнинг натижалари ҳақида комбинат НОТ лабораториясининг бошлиғи В. И. Груздева сўзлади. Иккинчи йигирув фабрикаси йигирув цехи қайта тараш қисмининг бошлиғи Г. П. Эфтимиадис, комбинат қошидаги ФЗУ мактабининг илмий мудири Е. В. Рожкова, комбинат кадрлар бўйича директор ўринбосари З. М. Синкевич, комбинат маош ва меҳнат бўлимининг бошлиғи Х. А. Горохова ўртоқлар эришилган ютуқлар, техника прогресси, меҳнат интизоми, меҳнат унумдорлигининг ошириш йўллари, навбатдаги вазифалар ва социалистик мусобақанинг қудратли кучи ҳақида сўзладилар.

Комсомоллар ташаббуси

Иккинчи тўқув фабрикаси калавалаш-тандалаш цехининг Люба Антонова бошлиқ комсомол ёшлар бригадаси аъзолари ажойиб ташаббус билан чиқдилар. Улар студент ва ёшларнинг X Жаҳон фестивали очиладиган куни тежалган хом ашё билан ишлашга азму-қарор қилдилар. Бунга эришиш учун хом ашёнинг ҳар граммидан тежаб-тергаб фойдаланиш талаб қилинади. Ҳозир бригада аъзолари ойлик планни 140—141 процентга етказиб бажариб, хом ашёни кўплаб тежашга муваффақ бўлмоқдалар. А. Мухтасова, Л. Костина, А. Таминдарова сингари бригада аъзолари ундан ҳам юқори кўрсаткичга эришмоқдалар. Бригада фабриканинг кўчма вимпелини бир йилдирки шараф билан қўлда сақлаб келмоқда.

Шу йил цехга янги маркали «Автосук» автоматидан иккитаси ўрнатилганди. Уни биринчи бўлиб Альфия Таминдарова бошқарди. У нормадаги 198 ўрнига 280 килограммдан калава ишлаб чиқариб, фақат биринчи сортли маҳсулот топширишга эришмоқда.

Бригада аъзоларининг фестиваль очиладиган куни тежалган хом ашё билан ишлаш ҳақидаги ташаббуси кенг қулоч ёзди. Бу ташаббусга ҳозир комбинат корхоналаридаги 13 та комсомол-ёшлар бригадаси қўшилди. Ташаббус издошлари сафи кун сайин ўсиб бормоқда.

Бахтиёр САЙДАЛИЕВ,
«Тўқимачилар овози» газетасининг ходими.

Республика бўйлаб

ХУШХАБАРЛАР

УРГАНЧ. Хоразм пахта заводларини капитал ремонт қилиш бошланди. Саноатнинг шу соҳаси корхоналарида бир мунча замонавий, тозалагич ва янги қуритиш-тозалаш агрегатлари ўрнатилмоқда. Шовот заводи уруғни тозалайдиган линтерларнинг янги батареясини олади. Польша Халқ Республикасининг приборсозлари пахта тозаловчиларга лаборатория ускуналари етказиб берди. Бу ускуналарнинг жорий этилиши пахтани қайта ишлаш ва тола ишлаб чиқариш устидан назорат қилишни яхшилаш имконини беради.

* * *

ЗОМИН. Зомин бадиий буюмлар фабрикаси миллий нақш безаклари билан тикилган буюмларнинг бешта янги турини ишлаб чиқара бошлади. Бу корхона ишга туширилганига ҳали бир йил ҳам бўлгани йўқ, аммо корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот — палак, чойшаб, ипак билан тўқилган безаклар, гулдор рўмоллар, гул солинган пояндозлар, халатлар ва миллий кийим-кечакларга харидорларнинг талаби катта. Бу буюмларни Тошкент, Бухоро, Самарқанд ва Ўзбекистоннинг бошқа шаҳарларига етказиб берилмоқда. Корхона йил охирига бориб лойиҳадаги қувватига эришиб олгач, ҳозирдагига нисбатан икки баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқаради.

(ЎзТАГ).

● Совет турмушининг афзалликлари

ЯНГИ МАРОСИМ ВА АНЪАНАЛАР

Кеча ПОЙТАХТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАР ЗАЛИДА ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИ АГИТАЦИЯ ВА ПРОПАГАНДА БЎЛИМИ ҲАМДА «БИЛИМ» ЖАМИЯТИ ШАҲАР ТАШКИЛОТИНИНГ ТАШАББУСИ БИЛАН АНА ШУ ТЕМАДА СЕМИНАР-КЕНГАШ БЎЛИБ ЎТДИ.

Семинар - кенгашни Тошкент Шаҳар партия комитетининг секретари В. В. Барабаш қисқача кириш нутқи билан очди. Янги маросим ва анъаналарни пропаганда қилиш, уларни меҳнаткашлар турмушига жорий этишга бағишланган семинар-кенгаш программаси ранг-баранг мавзуларга бой бўлди.

Ўзбекистон ССР Маданият министри Ғ. Н. Нажимов янги урф-одат ва маросимларни меҳнаткашлар турмушига жорий этишда маҳалла комитетларининг ролини ошириш тадбирлари ҳақида фалсафа фанлари кандидати А. В. Абдусаматов.—«Янги прогрессив урф-одатлар ва анъаналарнинг коммунистик тарбиядаги роли ҳақида» доклад қилдилар.

Шунингдек, семинар-кенгаш қатнашчилари Октябрь райижрокоми раиси Ғ. Абдурасуловнинг коммунистик тарбияда маданий-оқартув муассасаларининг роли, пойтахт районларининг илғор маҳаллалар комитетлари раисларининг янгича урф-одат ва янгича маросимларни меҳнаткашлар турмушига жорий этишдаги иш тажрибалари тўғрисида сўзларини тингладилар.

● Санъат оламида

БИНОКОРЛАР КЎРГАЗМАСИ

Студентлар шаҳарчасида жойлашган 13-қурувчилар ётоқхонасида бинокор ҳаваскор рассомларнинг асарлари кўргазмаси очилди.

Кўргазмада «Главташкентстрой»нинг 6-трестига қарашли 7-қурилиш бошқармаси мастери Алижон Хушназаровнинг «Ёз», «Тонг» шу ётоқхона ишчиси, Тошкент рассомчилик билим юртининг студенти Илҳом Ашуралиевнинг «Чўлда сўнгги куз», «Мевалар» каби асарлари, 1-уйсозлик комбинатига қарашли 26-қурилиш бошқармаси ишчиси М. Ўрозовнинг «Хирмон», «Қишлоқ кўчаси», «Тоғ орасидаги қишлоқ» шунингдек бошқа ҳаваскорларнинг 20 га яқин асарлари намойиш қилинмоқда.

Ҳаваскор рассомлар яратган асарлар тасвирий санъат мухлисларида катта қизиқиш уйғотмоқда.

Т. КАРИМБОЕВ.

ЧССР. Прага яқинидаги Чановице саноат автоматикаси заводида «ЗПА 6000/20» ҳисоблаш машиналарини кўплаб ишлаб чиқаришга киришилди. Бу машина Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши аъзолари бўлган мамлакатларнинг биргаликдаги ҳамкорлиги доирасида яратилди.
СУРАТДА: «ЗПА 6000/20» ҳисоблаш машиналарини монтаж қилиш.

ЧТК—АПН фотоси.

БОЛАЛАР ОРОМИ

Шаҳар корхоналари ва муассасаларининг сўлим жойлардаги пионер лагерларида иккинчи смена бошланди.

Кеча пойтахт болалари область районларидаги «Горний», «Механизатор» Гагарин, «Мир», «СССР 50 йиллиги», «Звездочка», Комаров номли пионер лагерларига жўнаб кетишди.

Ўтган ойда 24 минг бола мириқиб ором олган эди. Бу ойда эса, уларнинг сони 25 мингдан ошади.

Н. В. ПОДГОРНИЙ БОЛГАРИЯГА КЕЛДИ

СОФИЯ, 4 июль. (**ТАСС махсус мухбири**). Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгаши ва ҳукуматининг таклифига биноан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари бугун дўстона расмий визит билан БХР пойтахтига келишди.

СССР ва Болгария Халқ Республикасининг давлат байроқлари билан безатилган София аэродромида Н. В. Подгорнийни Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, БХР Давлат Кенгашининг Раиси Т. Живков, БХР Давлат Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари, Болгария халқ деҳқонлар иттифоқининг секретари, Ватан фронти миллий кенгашининг раиси Г. Трайков, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, БХР Министрлар Советининг Раиси С. Тодоров, Болгария Халқ Республикасининг бошқа партия ва давлат арбоблари кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида СССРнинг Болгария Халқ Республикасидаги элчиси В. Н. Базовский ва Болгария Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси Д. Жулев ҳам бор эди.

СССР ва БХРнинг давлат гимнлари ижро этилади. Тўплардан бир йўла 21 марта ўқ узиб салют берилади. Н. В. Подгорний билан Т. Живков фахрий қоровул сафи олдидан ўтади.

Болгария пойтахтининг неча минглаб аҳолиси СССР Олий Совети Президиуми Раисини аэродромда ва унинг ўз резиденцияси «Враня» саройига бориш йўлида София майдонлари ва кўчаларида қизғин табриклади.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

◎ **НЬЮ-ЙОРК.** БМТ статистика йилномасининг эълон қилинган маълумотларига кўра, ер куррасидаги мамлакатларнинг жами ялпи маҳсулоти 1971 йилда ундан аввалги йилга нисбатан 5 процент кўпайган. Умуман 1963 йилдан 1971 йилгача жаҳонда саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши 66 процентини ташкил қилган. Совет Иттифоқида, дейилади БМТ йилномасида, шу давр ичида саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши 189 процентни, АҚШда 139 процентни ташкил қилган.

Совет Иттифоқи жаҳонда энг катта ноширлигича қолмоқда. СССРда 1971 йилда 85 минг номдан ошиқ китоб нашр этилган. Нашр этилган китоблар сони жиҳатидан Қўшма Штатлар (80 минг ном) иккинчи ўринда туради.

БМТнинг статистик йилномаси 1971 йилда жаҳонда темир йўлда ташилган юкларнинг 50 процентдан ошиғи СССРга тўғри келганлигини таъкидлайди.

◎ **ПАРИЖ.** Бу ердаги ЮНЕСКО саройида «Қуёш одам хизматида» деган мавзуда халқаро конгресс очилди. Конгресс ишида жаҳоннинг қарийб 70 мамлакатидан, шу жумладан Совет Иттифоқидан 600 дан ошиқ олим, инженер, врач, биолог, бинокор ва архитекторлар қатнашмоқда. Конгресс уч мавзуни, Қуёш ва ҳаёт, Қуёш ва энергия, Қуёш ва уй-жой мавзуларини муҳокама қилади.

Франция саноат ва илмий ривожланиш министри Ж. Шарбоннель конгресс ишини очиб қуёш энергиясидан фойдаланиш имкониятларини ўрганиш муҳимлигини таъкидлади. Энди қуёш энергиясини бўйсундириш замонамизнинг марказий проблемаларидан бири бўлиб қолди, деди у.

Конгресс иши олти кун давом қилади.

◎ САНТЬЯГО. Чили президенти Сальвадор Альенде Республика ҳукуматини қайта тузишга қарор қилди. Чили ҳукуматининг бош секретариати ана шуни хабар қилди.

◎ **БЕРЛИН.** Росток порти халқ ҳокимияти йилларида ГДРнинг энг йирик денгиз портига айланди. Бу порт юкларнинг яна ҳам кўпроқ ўтказилишига эришмоқда. Ўтган йили портнинг юк обороти 13 миллион тоннани ташкил этган бўлса, бу йил юк оборотини яна 565 минг тоннага кўпайтириш кўзда тутилади.

Росток порти барча қитъалар билан денгиз йўллари орқали боғланган. Бу ерда жаҳоннинг 50 мамлакатидан жами 26.000 кема бўлди.

◎ ТОКИО. Японияда катталиги жиҳатидан иккинчи шаҳар Осака аҳолисининг сони 8 миллион кишидан ошиб кетиб, шу йилнинг 1 майида 8.023.352 кишига борди. 1945 йил Осакада атиги 2 миллион 800 минг киши истиқомат қиларди.

Жаҳоннинг жуда катта шаҳри Токиода 1972 йилнинг октябрида 11 миллион 530 минг киши бўлган.

(ТАСС).

ИШЧИ ВА ДЕҲҚОН БИРОДАРЛИГИ

Серқуёш республикамиз меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили учун зиммага олган юксак мажбуриятларини шараф билан бажаришга интилиб, социалистик мусобақани тобора қизитмоқдалар. «Оқ олтин» бунёдкорлари эса улкан ҳосил тақдири учун курашиб, далаларда меҳнат ғайратини кун сайин оширмоқдалар. Улар Ватан олдидаги, эл-юрт олдидаги ваъдаларига вафо қилиб, бу йил давлатга 4 миллион 750 минг тонна пахта етказиб бериш учун бошланган курашда жасорат намуналарини кўрсатмоқдалар. Ана шу курашда деҳқонларимизга шонли ишчилар синфининг вакиллари яқиндан мадад бермоқдалар.

Республикамиз пойтахтидаги йирик машинасозлик корхоналари пахтакорлар учун зарур бўлган техника воситаларини, эҳтиёт қисмларни пешма-пеш етказиб, уларнинг оғирини енгил қилмоқдалар.

«Қишлоққа кўплаб замонавий техника етказиб берамиз» — ана шу шиор корхона ишчи коллективларининг шу кунлардаги жанговар программасига айланган. Беш йиллик учинчи йилида ўн саккиз мингдан зиёд трактор прицеплари, 3700 та чанглагич-пуркагич, 7 мингта пахта териш комбайни ва бошқа техникаларни деҳқонларга етказиб беришга аҳд қилган машинасозларимиз ўтган ярим йилда ҳам қувончли натижаларга эришдилар.

«Ўроқ ва Болға» бузилмас иттифоқи анъаналарига содиқ қолган ишчи коллективлари қишлоқ хўжалик машиналарини такомиллаштириш, қишлоқ буюртмаларини муддатидан олдин бажариш билан чекланиб қолмасдан, шу билан бирга, ўз оталиқларидаги хўжаликларга яқиндан ёрдам кўрсатмоқдалар, қишлоқларга мутахассисларни юбориб, деҳқонларга ҳар томонлама мадад бермоқдалар.

Бугун биз саноат корхоналари коллективлари ўртасидаги йўқламани давом эттирамиз. Унда пойтахт ишчиларининг дала меҳнаткашларига кўрсатаётган амалий ёрдамлари, ишчи коллективларининг деҳқон буюртмаларини тез ва соз бажариш борасидаги ғайрат интилишлари тўғрисида ҳикоя қилинади.

Шаҳар-қишлоққа

Амалий ҳамкорлик

Каноп фабрикаси коллективи билан Сирдарё районидаги «Ленинград» колхози меҳнаткашлари ўртасида амалий ҳамкорлик алоқалари ўрнатилганига уч йил бўлди. Ана шу давр ичида ишчилар пахтакорлар меҳр-муҳаббатини қозониб, уларнинг кўпгина юмушларини бажаришди. Фабрика слесарлари колхоз правлениесига, касалхона, мактабга иситиш системаси ўтказдилар, қишлоқ хўжалик машиналарининг кўплаб деталларини ремонтдан чиқариб бердилар.

Оталиқдаги хўжаликдан корхонага тез-тез илтимосномалар келиб туради. Бу илтимосномаларни ишчилар бажонидил бажаришади. Яқинда фабрикага колхоздан молхонани механизациялаштиришда ёрдам беришларини сўраган илтимосинома келди. Фабрика коллективи ана шу илтимосномани тез бажариб беришга ваъда қилди.

Фабрика коллективининг 1973 йил учун зиммасига олган социалистик мажбуриятларида оталиқдаги хўжаликка ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги бандлар ҳам бор. Ана шу бандлар муваффақиятли бажарилаяпти. Ўтган ярим йил мобайнида «Ленинград» колхозига 1 тоннадан зиёд кабель арқонлари, иккита комплект темирчилик асбоб-ускуналари, болалар муассасалари учун турли-туман маҳсулотлар юборилди. Ишчилар қишлоқ хўжалик машиналарининг 20 та двигателини ремонтдан чиқариб беришга ваъда беришган эди. Бу ваъда шараф билан бажарилди.

Колхоз меҳнаткашлари билан фабрика ишчилари ўртасидаги бундай самимий муносабатлар «Ўроқ ва Болға» иттифоқидан дарак бериб турибди.

СУРАТДА: Экскаватор ремонти заводи 1-механика цехининг бир группа илғор ишчиларини кўриб турибсиз. Улар шу кунларда 1974 йилнинг биринчи квартали ҳисобига меҳнат қилишмоқда. (Чапдан ўнгга) Абдураҳмон Бозорқулов (инженер), Собир Раҳимов район Советининг депутати Мирваққос Миржалилов (слесарь), Собир Раҳимов район Советининг депутати Ғани Саидалиев (токарь), Искандар Минибоев (электр пайвандчи) ва Раҳмат Мажидов (токарь). Уларнинг ҳаммаси коммунистик меҳнат зарбдорларидир.

Дала меҳнаткашлари учун

Партия ва ҳукуматимизнинг 1973 йилги қишлоқ хўжалик ҳосилини йиғиштириб олишни таъминлаш ва тайёрлаш тадбирлари тўғрисидаги қарорига трактор заводи коллективи ўзининг амалий ишлари билан жавоб беряпти.

— Партия ва ҳукуматимизнинг беш йиллик ҳал қилувчи йили ҳосилини нес-нобуд қилмасдан тез йиғиштириб олиш тўғрисидаги даъвати биринчи галда биз, тракторсозларга ҳам тааллуқлидир, — дейди завод партия комитетининг секретари Н. Лукьянов. — Йил сайин корхонамиз ишчилари билан қишлоқ меҳнаткашлари ўртасидаги дўстлик алоқалари мустаҳкамланиб боряпти. Заводимизда янги қарор асосида деҳқонларга оталиқ ёрдами кўрсатиш бўйича конкрет тадбирлар ишлаб чиқилди. Ўтган ярим йил мобайнида меҳнатда ажойиб кўрсаткичлар қўлга киритилди. Дала меҳнаткашлари учун минг-минглаб тракторлар, прицеплар жўнатилди, эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш топшириғи ҳам муваффақиятли бажарилди.

Тошкент тракторсозлари ўз оталиқларидаги хўжаликларга ҳам яқиндан ёрдам беришни асло унутишаётгани йўқ. Г. Титов номидаги 6-совхоз ва «Политотдел» колхозига экиш кампанияси пайтида кўчма устахоналар юборилди. Бу устахоналар билан биргаликда слесарлар ва электр пайвандчилар ҳам хўжаликларга бориб, деҳқонларга даланинг ўзида катта ёрдам кўрсатишди. Айниқса, 10-ремонт-механика цехининг ишчилари яхши меҳнат қилишди.

— Дала меҳнаткашлари олдида бу йил улуғвор вазифалар турибди, — дейди асбобсозлик цехининг илғор ишчиси Одил Юсупов. — Бизнинг бурчимиз ана шу юксак мажбуриятларни бажаришда деҳқонларга ҳар томонлама мадад беришдан иборатдир. Мана, мен асбобсозлик касбини эгаллаганман. Бундай ўйлаб қараганда, бизнинг цехимиз қандай қилиб деҳқонларга ёрдам бериши мумкин, деган фикр мияга келиши мумкин. Биз пландан ташқари юқори сифатли асбоблар тайёрлаш билан уларга ёрдам беряпмиз.

✦ ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТ ҚАРОРИГА ЖАВОБАН ✦ ТРАКТОРСОЗЛАРНИНГ ИБРАТЛИ ИШЛАРИ ✦ ОТАЛИҚ ЁРДАМИ КЎРСАТИЛМОҚДА ✦ КУН САЙИН СУРЪАТ ОРТЯПТИ.

Заводимиз ҳосил йиғим-терими давомида пахтакор республикаларга пландан ташқари кўплаб асбоб-ускуналар етказиб беришдан ташқари, эҳтиёт қисмлар, комплект буюмлар ишлаб чиқаришга ваъда қилган.

Пландан ташқари эҳтиёт қисмлар тайёрлашда айниқса, заводнинг комсомол-ёшлари ғайрат кўрсатишяпти. Ёш тракторсозлар ВЛКСМ Марказий Комитети ва СССР тракторсозлик ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрлиги томонидан эълон қилинган мусобақанинг биринчи сафларида боришмоқда. Иброҳимов, Юхненко, Салин, Костенко, Филатов ва бошқалар фидокорона ишлари билан барчанинг таҳсинига сазовор бўлмоқдалар. Улар ВЛКСМ Марказий Комитети ва тракторсозлик ҳамда қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрлигининг кўчма Қизил байроғини зўр ифтихор билан ўз қўлларида сақлаб келмоқдалар.

Тошкент тракторсозлари кун сайин ишлаб чиқариш суръатини оширмоқдалар. Улар пахта териш кампанияси бошлангунга қадар 12400 та трактор, 24 мингта трактор прицепи, 1 миллион 530 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаришга қарор қилганлар. Бу кўзда тутилганидан анча ортиқдир.

— Заводимизда тайёрланаётган маҳсулотларнинг кўпчилик қисми Тошкент область Юқори Чирчиқ районидаги оталиғимиздаги «Политотдел» колхозига юборилпяти, — дейди завод сиёсий маориф кабинети мудири В. Крамаренко. — Ишчиларимизнинг шу колхоз меҳнаткашлари билан дўстлиги ўзининг чуқур илдизига эга. Ўтган йилнинг кузида корхонамизда эллик мингинчи трактор тайёрланганда, заводимизга оталиқдаги шу хўжаликдан ҳам дўстларимиз келишди. Бўлиб ўтган митингда уларга юбилей трактори тантанали равишда топширилди. «Пўлат от» калитини қабул қилиб олар экан, колхоз партия комитетининг секретари Ю. Пак ишчиларни илғор хўжаликка боришга таклиф этди.

Яқинда завод партия комитети шу колхозда ўз пропагандистларининг семинарини ўтказди. Бу семинар мавзуи «Ўроқ ва Болға» бузилмас иттифоқига бағишланди. Колхозчилар шаҳарлик дўстларини самимий кутиб олдилар. Улар ўз хўжаликларининг диққатга сазовор жойларини тракторсозларга кўрсатдилар, пахтакорларнинг ишлари ва ҳаёти ҳақида гапириб бердилар. Завод вакиллари шу колхознинг бепоён майдонларида бўлиб, ўзлари яратган трактор ва прицеплар иши билан ҳам танишдилар. Қишлоқ механизаторлари тошкентлик тракторсозларнинг маҳсулотларидан мамнун эканликларини изҳор этишди.

Ҳа, завод ишчилари «Ўроқ ва Болға» иттифоқига абадий содиқдирлар. Бу содиқлик уларнинг кундалик меҳнатида, ишлаб чиқаришда эришаётган ютуқларида кўзга яққол ташланмоқда. Корхона ишчилари 1973 йил топшириқларини шараф билан бажариш учун бутун имкониятларини ишга солмоқда.

А. ГЕХТЛЯР,
«Тракторостроитель» газетасининг масъул секретари.

Тошкентдаги 4-ўрта ҳунар техника билим юрти республикамиз халқ хўжалиги учун телефонистлар, монтёрлар ва киномеханиклар тайёрлаб бермоқда. Бу ерда 8—10 синфни битирган ёшлар таълим оладилар.

СУРАТДА: ўқув юртининг телеграф алоқаси лабораториясида амалий машғулот пайти.

М. Нуриддинов фотолари.

КПССнинг шонли тарихига бағишланади

Сиёсий адабиёт нашриёти «Партия тўғрисидаги қиссалар» икки томлигининг иккинчи китобини чоп этди.

Икки томлик нашриёт ва СССР ёзувчилар союзининг ташаббуси билан яратилди. Бу томликдаги асарлар мамлакатимизнинг ҳаётидаги бутун бир даврни — РСДРПнинг иккинчи съездидан (большевизмнинг вужудга келиши шу съезд билан боғланган) ҳозирги кунгача ўтган даврни, шу жумладан КПСС XXIV съездини ва тўққизинчи беш йилликнинг мамлакат бўйлаб зафарли одимини ўз ичига олади.

Партия тўғрисидаги қиссаларни яратишда олтмишдан ортиқ совет ёзувчиси ва публицисти қатнашди.

Бу китоблар китобхонларнинг кенг доирасига мўлжалланган.

(ТАСС).

РСДРП II съездининг 70 йиллиги олдидан

ОРЕЛ. Орел область ва шаҳар партия комитетларида РСДРП иккинчи съездининг 70 йиллигига бағишлаб назарий конференция ўтказилди. Конференцияда пропагандистлар, партия, касаба союз, комсомол ходимлари иштирок этдилар. Доклад ва нутқларда иккинчи съезднинг жаҳон шумул тарихий аҳамиятига, партия ҳақидаги ленинча таълимотга, КПСС XXIV съезди бу таълимотни янада ривожлантирганлигига бағишланди.

x x x

ЛЬВОВ. Львов областидаги шаҳар ва қишлоқ кутубхоналарида очилган китоб, сурат виставкалари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси босиб ўтган шонли йўл тўғрисида ҳикоя қилади.

Украина ССР Фанлар академиясининг Львов илмий кутубхонасига қўйилган брошюра ва китоблар В. И. Лениннинг РСДРП тарихий II съездини тайёрлаш ва ўтказиш учун олиб борган кураши ҳақида ҳикоя қилади. «Ленин гвардиясининг жангчилари» деган бўлим В. И. Ленин сафдошларининг ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилади. Виставканинг бошқа стендлари «КПСС—СССР халқларининг коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришдаги қардошларча ҳамкорлигининг ташкилотчиси», «КПСС — жаҳон коммунистик ҳаракатининг синалган отряди» деган мавзуларга бағишланди.

x x x

ВИЛЬНЮС. Ленин «Искра»си ва РСДРПнинг II съезди Литвада социал-демократик ҳаракатни ривожлантиришда катта роль ўйнади. Архивларда топилган «Искра» мақолаларининг жуда кўп оттискалари Литванинг энг катта шаҳарлари бўлган Каунас ва Вильнюсда марксистик тўгаракларнинг кўплаб ишлаб турганлигидан далолат беради.

РСДРПнинг 70 йиллигига бағишлаб «Коммунистик партия — жамиятнинг раҳбар ва етакчи кучи» мавзуида ўтказилган республика семинарида ана шу фактлар келтирилди. Мамлакатнинг таниқли олимлари, Литва Компартиясининг масъул ходимлари, семинар қатнашчилари ҳузурида лекция ва докладлар билан чиқдилар.

x x x

ФРУНЗЕ. Республика пойтахтида РСДРП II съездининг 70 йиллигига бағишланган илмий конференция бўлиб ўтди. Сўзга чиққан нотиқлар ана шу съезднинг партия тарихидаги жуда катта аҳамияти тўғрисида, халқлар дўстлиги ва тенглиги ленинча ғояларининг тантанаси ҳақида гапирдилар. Чор Россиясининг собиқ чекка ўлкаси бўлган Қирғизистон ҳозирги вақтда индустрияси ва қишлоқ хўжалиги, маданияти ва фани ривож топган ўлкага айланди.

(ТАСС).

Жаҳон ойнаси

МУҲИМ ВОҚЕА

БЕРЛИН. Хавфсизлик Кенгаши Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикасини Бирлашган Миллатлар ташкилоти аъзолигига қабул қилишни БМТ Бош ассамблеясига тавсия этган эди. Германия Демократик Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари Э. Мольдт «Нойес Дойчланд» газетасида босилган суҳбатида Хавфсизлик Кенгашининг бу қарорини шарҳлаб, қуйидагиларни айтди: бу факт ғоят муҳим воқеадир. Бу факт халқаро кескинликни юмшатиш ва турли ижтимоий тузумга мансуб бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш муносабатларини ривожлантириш соҳасида жуда катта муваффақият қўлга киритилганлигини исбот қилади.

Хавфсизлик Кенгашининг қарори, — деди у, — халқаро муносабатларни ижобий тарзда ривожлантиришга ёрдам беради. КПСС XXIV съезди қабул қилган тинчлик программасини Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар муваффақиятли бажараётганлиги туфайли халқаро муносабатлар ижобий тарзда ривожлана бошлаган эди. Хавфсизлик Кенгашининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ўзига ҳам наф келтиради. Бу қарор БМТнинг универсаллиги талабларига жавоб беради ва бу ташкилотнинг ўз олдида турган вазифаларни самарали ҳал этишига кўмаклашади.

Э. Мольдт Германия Демократик Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бўлажак аъзоси сифатидаги асосий вазифаси ҳақида гапириб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: Германия ишчи ва деҳқонларининг давлати бундан буён ҳам тинчликсеварлик сиёсатини амалга оширавераби ва халқаро майдондаги мавжуд можароларни бартараф қилиш ҳамда янги можароларни йўқотишда, шунингдек қуролсизланиш соҳасида бундан буён ҳам муваффақият қўлга киритилишига интилади.

Германия Демократик Республикаси, деди Э. Мольдт суҳбатининг охирида, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доирасида мустамлакачилик апартеид ва ирқий камситишнинг ҳамма формаларини узил-кесил тугатиш учун, ёш миллий давлатларнинг мустақиллигини кучайтириш учун курашаётган кучлар томонида туриб ҳаракат қилади.

(ТАСС).

„МТЗ" экспорти

БЕЛГРАД. Бу йил Скопле шаҳридаги И. Броз Тито номли машинасозлик заводи «МТЗ» маҳсулотининг 50 проценти чет элларга жўнатилади. Завод фрезер ва токарлик станоклари, бинокорлик ва қишлоқ хўжалик техникаси, насослар ва кўпгина бошқа маҳсулотларни жаҳоннинг ўнлаб мамлакатига экспорт қилмоқда. Корхона шу беш йилликнинг охирида (1975 йилда) ишлаб чиқариш ҳажмини шу йилдагига нисбатан икки-уч баравар кўпайтиради.

Плуглар, темир белкураклар, сув насослари ҳамда қишлоқ хўжалиги учун зарур бўлган бошқа машина ва қуроллар корхонанинг дастлабки маҳсулотлари эди.

1952 йилда завод тарихида янги саҳифа очилди — локомотивлар учун тормоз қурилмалари ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ушандан буён ҳар йил завод учун янги марра бўлди: маҳсулот тури кенгайтирилди, станоклар, қурилиш техникаси, подъёмниклар ишлаб чиқарила бошланди. Ишлаб чиқариш ҳажми ўсди. 1966 йилда Штипе ва Жорч-Петровдаги янги иккита корхона «МТЗ» составига кирди, завод маҳсулоти экспорт қилина бошланди. «МТЗ» Югославия машинасозлиги заводлари оиласида тўла ҳуқуқли аъзо бўлиб қолди.

ХАЛҚЛАРНИНГ КАТТА УМИДИ

ХЕЛЬСИНКИ. Европа ва бошқа қитъаларнинг халқлари Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгашга катта умид боғламоқдалар ва Европа қитъасида хавфсизлик системасининг ўрнатилиши урушга қарши, ҳамма соҳаларда ҳамкорликни ривожлантириш гарови деб биладилар. Жаҳон Тинчлик Кенгашининг бош секретари Ромеш Чандра бугун бу ерда эълон қилинган мактубида ана шу гапларни ёзди. У Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишлаб Хельсинкида очилаган кенгашда қатнашувчи 35 мамлакат ташқи ишлар министрларининг ҳар бирига ана шу мактуб билан мурожаат қилди.

(ТАСС).

Тез суръатлар билан

ВАРШАВА. Польша Халқ Республикаси партия ва ҳукумати аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни доимо яхшилаш масаласига катта эътибор бермоқда. Польшани социал-иқтисодий ривожлантириш беш йиллик планида озиқ-овқат саноати корхоналарини модернизация қилиш ва кенгайтириш учун талай маблағ ажратишни кўзда тутади. Польша меҳнаткашларининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган ва доимо ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжларининг қондирилиши кўп жиҳатдан шу саноат тармоқларига боғлиқдир.

Ҳозир мамлакатнинг турли жойларида озиқ-овқат саноатининг 200 га яқин корхонаси тез суръатлар билан қурилмоқда ва модернизация қилинмоқда. Булар орасида Тарнов ва Луковдаги улкан гўшт комбинатлари, бир неча саноат муз комбинатлари, тегирмонлар ва элеваторлар, сут заводлари ва балиқни қайта ишлаш корхоналари, консерва заводлари, кондитер фабрикалари бор. Бу объектларнинг ҳаммаси шу йилнинг ўзидаёқ маҳсулот бера бошлайди.

Озиқ-овқат саноатини ривожлантириш учун бу йил ўтган йилдагига нисбатан 40 процент кўп маблағ сарфлаш кўзда тутилади.

Озиқ-овқат саноатининг ишлаб чиқариш базасини модернизация қилиш ва кенгайтириш озиқ-овқат маҳсулотини ишлаб чиқаришни 19 миллиард злотийлик кўпайтириш, унинг сифатини ошириш ва турини кенгайтириш имконини беради.

(ТАСС).

⊙ АПН ХАБАРЛАРИ

Археологияда жиноий ҳодиса

Италия азалдан қадимги ёдгорликлар ва антик санъат асарлари билан машҳур. Кўп кишилар ҳозирги Италия тўғрисида бу мамлакат моддий маданиятнинг қимматбаҳо ёдгорликларини контрабандистлар ташиб кета оладиган ер деб гапирадилар.

Яқинда Италия полицияси жамоатчилик чақириғига қулоқ солиб, шунақа контрабанда билан шуғулланишда шубҳа қилинган шахслар учрашадиган жойни текширувдан ўтказди. Натижада Рим яқинидаги Черветеридан ўғирланган этрусс вазасини топишди.

Полиция профессор Жулиан Риччонидан бу «топилдиқ» билан танишиб чиқишни ва унинг баҳосини белгилашни илтимос қилди. Илонлар билан жанг қилаётган Геркулес ва қанотли от тасвирланган бу ваза ёши, — деди олим, — камида 2500 йил. Жулиан Риччонининг фикрича, вазанинг баҳоси бир миллион доллардан ошиқ.

Хоккей мафтуни

Сара Алэн 75 ёшда. Келгуси йилнинг ноябрида у ўзига хос ярим асрлик юбилейни нишонлайди. У туғишган Монреалда ўтказилаётган хоккей ўйинларига 1924 йилдан буён қатнайди. Кейинги 27 йил давомида у бирон ўйинни кўрмай қолмади.

Бу ашаддий ишқибоз аёл Канададаги машҳур хоккейчиларнинг бир неча авлодини кўрди. Унинг жонидан ортиқ кўрган хоккейчиси Жон Фергюссондир. «Аттанг у ўйиндан чиқиб қолди-я. Мен ҳақиқатан ҳам уни қўмсайман, — дейди Сара Алэн «Монреаль стар» газетасининг мухбирига, — у ўткир қобилиятли ўйинчи эди. Муштлашиш бошланганда Жонниға қараган сари қарағинг келарди. Бирон муштлашиш усиз бўлмасди».

Хоккей — бу ёлғиз аёлнинг арзимас нафақасининг анчагина қисмини шимадиган савдойи ишқибозликдир. «Эрим бўлганида билетлар учун на қадар кўп пул сарфлаганимни бир куни ҳисоблаб кўриб мени ўлдиргунча калтаклар эди» — деди Сара Алэн кулимсираб мухбирга.

Хат эгасини излаб...

Бразилияда яшовчилар кўпинча ўзларига қариндошлари ва танишлари ёзган хатларнинг келишини бир неча ойлаб кутадилар. Бироқ бунга баъзан адресларни чалкаштириб ёзиши мумкин бўлган хат юборувчилар ҳам, почта ходимлари ҳам айбли эмас.

Ҳамма гап Бразилияда ёзилмаган анъана бўйича бир қатор шаҳарларнинг турли кўчаларига ўз вақтида бир хил ном қўйилганлигидадир. Натижада Бразилияда хат ташувчилик касби энг мушкул касб бўлиб қолди.

Ўзингиз ўйлаб кўринг: мисол учун номлари ҳатто бирон ҳарф билан фарқланмайдиган бир юз элликдан ортиқ кўчаси бўлган Рио—де—Жанейрода уларнинг ишлаши осонми?

Деталларни... ўққа тутиш

Илмий — техника янгиликларининг хазинасида «Плазма замбараги» пайдо бўлди. У тамомила беозор ишни бажаради. Замбарак қуёш ҳароратига тенг келадиган ҳароратда алоҳида ҳолатда турган плазма материя билан отади. Америка олимлари ва инженерларининг бу кашфиётини фақат узоқдан турибгина бошқариш мумкин. «плазма замбарак»нинг ишини эса фақат қалин қора шиша орқали кузатилади. Бу «қурол» электрон-ҳисоблаш машиналарининг баъзи деталларини «ўққа тутиш» учун фойдаланилади. Унинг ёрдами билан деталлар юзасида жуда юпқа ҳимоя қопланиши юзага келтирилади.

(«Вие Нуове» — Жорнин — АПН)

ВЕНГРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Шу беш йилликда республика озиқ-овқат саноатини ривожлантириш учун катта маблағлар ажратилган. Озиқ-овқат корхоналарини бунёд этаётган қурувчилар Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг саноатнинг ана шу соҳасида тўплаган бой тажрибаларидан фойдаланмоқдалар.

СУРАТДА: Секешфехервардаги ун заводи цехларидан бирининг ички кўриниши.

МТИ—АПН фотоси.

Постда

Постдаман... тун... зимзиё
Ҳушёрлик менга қурол.
Сезаман шу замоно
Шитирласа гар шамол.
Ахир, она-Ватаним
Тиккан менга кўзини.
Фидо этиб бу жоним
Оқлайман юрт тузини.
Қўриқлайман эл тинчин
Тонгларнинг кулгусини.
Кексалар бахт, севинчин
Гўдаклар келгусини.
Анҳорлар ашуласин,
Боғда гуллар атрини.
Қуёшнинг илк шуъласин
Ва булбуллар сатрини.
Қўйингки, бутун Ватан
Менинг кўз қароғимда.
Ахир, шу юрт, шу чаман
Ўсгирди кучоғида.
Бу солдатлик ҳаётим
Йигитликка синовдир,
Тинчлик ҳаёт-мамотим
Умрим унга гаровдир.
Кундуз бўлсин ёки тун
Иссиқми совуқми ё!
Фарқи йўқдир мен учун
Постимдаман доимо.

Рауф ТОЛИПОВ,
запасдаги солдат.

⊙ Курск жангининг 30 йиллигига

Ҳал қилувчи зарба

Курск тепалигида гитлерчи армиянинг тор-мор этилиши иккинчи жаҳон урушининг бориши ва натижасига ҳал қилувчи таъсир кўрсатган буюк воқеалардандир. У урушнинг боришини гитлерчиларга қарши коалиция фойдасига ўзгартирган Москва остонасидаги ва айниқса, Сталинград остонасидаги ғалабаларнинг қонуний давоми бўлди.

Бизнинг стратегиямизнинг нуқтаи назаридан 1942—1943 йиллардаги ҳужум операцияларида қўлга киритилган бурилишни мустаҳкамлашга ва янада ривожлантиришга муҳтож эди. Бу вазифани Курск остонасидаги жанг ҳал қилди. У шунинг учун ҳам муҳим аҳамиятга эга эдики, фашист блоки стратегик ташаббусни қўлга киритишга охирги марта уриниб кўрди ва бунда илгариги муваффақиятсизликлари учун қасос олишга интилди. «Курск остонасидаги ғалаба бизнинг илгариги барча мағлубиятларимизни ювиб кетади», — деб ёзганди вермахт армия группаларидан бирига қўмондонлик қилган фельдмаршал Манштейн Гитлерга юборган докладида.

Гитлерчилар қўмондонлиги Шарқий фронтдаги учинчи стратегик ҳужумга катта аҳамият бериб, куч ва маблағларни аямади. «Герман армияси йиғишга қодир бўлган барча ҳужумкорлик қудрати, — деб кўрсатди гитлерчи генерал Эрфурт, — «Цитадель» операциясини амалга ошириш учун ташланганди». Европада иккинчи фронтнинг йўқлиги ҳам бунга ёрдам берди. Гитлерчилар қўмондонлиги Орёлдан жанубга ва Харьковдан шимолга Франция ва Германиядан қўшимча дивизиялар келтириб ташлади. Франциядан келтирилган бешта авиация группаси ҳам шу ерга жойлашди.

Гитлерчилар қўмондонлиги ҳужумни планлаштираётганда янги техникага — «тигр» ва «пантера» танкларига, қудратли тўпга ва ўқ ўтмайдиган қобиққа эга бўлган ўзи юрар «фердинант»га катта умид боғлаганди. Янги типдаги қирувчи «Фокке—Вульф 190 А» самолётлари ва «Хеншель-129» бомбардимончи самолётлари катта роль ўйнаши керак эди.

Душманнинг мақсадини бизнинг қўмондонлигимиз билиб қолди. Стратегик ташаббусда куч ва маблағда бир мунча устунликка эга бўлган совет қўшинлари гитлерчилардан аввалроқ ҳужумга ўтишлари мумкин эди. Бироқ ставка бошқача план қабул қилди. Фашист қўшинларининг ҳужумини ғоят тайёрланган ва орқадан мустаҳкамланган мудофаа билан қарши олиш, мудофаа урушларида душманни тинка-мадорини қуритиб, кейин эса қарши ҳужумга ўтиб, толиққан душманни тор-мор қилишга қарор қилинди. Кейинги воқеалар бу қарорнинг тўғрилигини тасдиқлади.

5 июлда гитлерчилар ҳужумга ўтишди. 50 кун мобайнида қаттиқ жанглар борди, шу жумладан бутун уруш давомида энг йирик танклар жанги бўлди. Ҳар икки томондан жангда тўрт миллиондан ортиқроқ киши, 70 мингга яқин тўп ва миномёт, 13 мингга яқин танк ва ўзи юрар замбарак, 12 мингга яқин самолёт иштирок этди. Гитлерчилар қўмондонлиги 100 та энг жанговар дивизияни жангга солди, лекин барча ҳаракатлар беҳуда бўлди, немис-фашист қўшинлари тўла тор-мор қилинди. Улар ярим миллиондан кўпроқ одам, бир ярим минг танк, 3 мингга яқин тўп, 370 дан кўпроқ самолётдан айрилдилар. Гитлерчи генерал Меллентин жангда «Герман армиясининг энг яхши қисмлари қурбон бўлдилар» деб ёзди. Бизнинг қўшинларимиз фашистларнинг қаттиқ ҳужумларини қайтариб, илгаридан ўйланганидек, қарши ҳужумга ўтдилар ва ғарбга томон муваффақият билан силжий бошладилар. Бу пайтда совет-герман фронтининг бошқа участкаларида ҳам совет қўшинлари ҳужумга ўтдилар. Уларнинг вақти ва йўналиши бўйича пухта планлаштирилган қудратли зарбалари душманни манёвр қилиш имкониятидан маҳрум қилди ва у ҳамма жойда мағлубиятга учрай бошлади.

Курск жангининг оламшумул аҳамияти замондошлар томонидан юқори баҳоланди. 1943 йил 6 августда АҚШ президенти Ф. Рузвельт Совет ҳукумати бошлиғига ёзган махсус мактубида шундай деганди: «Сизнинг қуролли кучларингиз бир ойлик улкан жанглар мобайнида ўз маҳорати, мардлиги, фидокорлиги ва қатъиятлиги билан герман қўшинларининг олдиндан ўйлаган ҳужумини тўхтатибгина қолмай, балки жуда зўр натижалар билан тугаган муваффақиятли қарши ҳужумни бошладилар...».

Инглиз генерали ва тарихчиси Фуллер қуйидагиларни айтганди: «Курск остонасидаги мағлубият немислар учун Сталинград остонасидаги мағлубиятнинг худди ўзи бўлди, десак муболаға қилмаган бўламиз».

Иккинчи жаҳон урушининг буюк жангларидан бўлган Курск жанги мамлакатимиз ўз кучи билан фашист Германияси ва унинг шерикларини тор-мор қила олишини бутун дунёга намойиш қилди. Бу социалистик давлат ва унинг қуролли кучлари қудратининг янги намойиши бўлди.

Генерал-майор,
С. КОЗЛОВ.
(АПН).

1943 йилнинг 5 июлидан 28 августигача Курск остоналарида душманнинг 30 та энг кучли дивизияси, шу жумладан, 7 та танк дивизияси мағлуб этилди. Душман 500 минг жангчисидан, 1500 танкидан, 1500 самолёт ва 300 минг қурол-аслаҳасидан айрилди.

СУРАТДА: (чапдан) Курск шаҳри аҳолиси Ленин кўчасини бомбардимон асоратларидан тозаламоқда. (1943 йил) Ўнгда эса Ленин кўчасининг 30 йилдан кейинги кўриниши (1973 йил).

О. СИЗОВ фотоси ва репродукцияси.
(ТАСС фотохроникаси).

ПАРТИЯ БИЛЕТИ

Қуролли кучларнинг Москвадаги Марказий музейида ажойиб бир тарихий ҳужжат сақланиб келади. Бу — Убайдулла Мусаев деган коммунистнинг 2876390 рақамли партия билети бўлиб, уни Улуғ Ватан уруши жангларидан бирида фашист ўқи тешиб ўтган.

Ўзбек ўғлони Убайдулла Мусаевнинг партия билети эндиликда музейдан абадул-абад жой олди, шу муқаддас билетни деб, ўлим билан юзма-юз туриб жанг қилган баҳодирининг жасорати тиллардан-тилга, диллардандилга ўтиб, тарих саҳифаларига жойлашди.

Ёш комсомол Убайдулла 30-йилларда ўзи туғилиб ўсган қишлоғи Зангиотада бошланғич мактаб илмий мудири бўлиб ишларди. 1937 йили уни Зомин район комсомол комитетининг секретари қилиб сайладилар. Орадан икки йил ўтгач, қалби оташ комсомол аъзоси Убайдулла Мусаевни якдиллик билан коммунистлар партияси аъзолигига тавсия этишди.

1939 йилнинг ноябрь байрами арафаси эди ўша пайт. Убайдулла Мусаев район партия комитети секретарининг қўлидан 2876390 рақамли партия билетини зўр ҳаяжон билан қабул қилиб оларкан:

— Менга билдирган ғоят катта ишончни шараф билан оқлашга ваъда бераман.

Ватан бошига мусибат тушганида аҳдига вафодор йигит жонажон партия олдида ичган қасамини оқлади. Бепоён мамлакатимиздаги барча миллат ва элатларнинг фарзандлари қатори ёш офицер Убайдулла Мусаев ҳам ёвуз душманга қарши мардонавор жанг қилди...

...1945 йил, март ойи. Гвардиячи лейтенант Убайдулла Мусаев хизмат қилган дивизия Шарқий Пруссияда шиддатли жанглар олиб борарди. Мусаевнинг ротаси сийраклашиб, сафда 20—30 жангчи қолган эди, холос. Шундай бўлса ҳам гвардиячиларнинг ҳар бири беш-олти кишининг ўрнида шерларча курашиб, ғарбга қараб одимлаб, зафар кунини яқинлаштиришга ҳисса қўшарди.

25 март куни Кенигсберг шаҳрининг ғарби шимолида жойлашган Шумау деган қишлоқ бўсағасида тенгсиз олишув бўлди. Сойнинг ғарбий соҳилидаги тепаликка жойлашган мустаҳкам қалъага ўрнашиб олган гитлерчилар совет жангчиларининг ҳужумига тиш-тирноғи билан тўсқинлик қилар, сой билан бизникилар оралиғидаги масофанинг ҳар қаричини автомат ва пулемётдан ўққа тутиб турарди. Вазият тобора оғирлашарди.

Бир пайт бомба ва снарядлар портлашидан ҳавони ларзага келтириб турган гумбур—гумбур орасидан Убайдулла Мусаевнинг ҳайқириғи эшитилди.

—Гвардиячилар, олға! — деб бақирди у. Коммунистлар, менинг кетимдан олға! Урррра-а!

Рота жангчилари автомат қўндоқларини ишга солиб, музни ёришар, ҳамон нариги қирғоққа интилишарди. Гвардиячилар бир амаллаб қирғоққа чиқиб олишувди ҳамки, рота командирининг ёнгинасида аллақандай нарса гумбирлаб қолди, атроф-теваракни улкан олов қоплагандай бўлди. Қандайдир кучли зарбадан Убайдулла отилиб, анча нарига бориб тушди. Орадан қанча вақт ўтганини сезмай, кўзини очиб атрофга нигоҳ ташласа, бомба портлашидан ҳосил бўлган чуқурликда танҳо ўзи ётибди. Ўрнидан тураман деди-ю, мадори йўқ. Шу пайт оддий аскар Медаев келиб қолдию, рота командирини ўз шинелига ётқизиб, чуқурликдан судраб олиб чиқди. Мусаев енгил контузия бўлган экан.

...Жанг борган сари жиддий тус олар, совет қўмондонлиги янгидан-янги куч ва жанговар техникани душманга қарши курашга сафарбар этарди. Мусаевчилар ҳужумига замбараклар, «катюша» деб аталган тўплар мадад бериб турарди. Шу зайлда рота қалъага бостириб кирди. Кўча жанглари бошланди. Мусаевнинг автоматчилари зарбасига бардош беролмаган гитлерчиларнинг катта бир гуруҳи орқага чекиниб, бино ичига яширинишга мажбур бўлди.

Гвардиячи — сержант Шубиннинг взводида атиги тўрт нафар жангчи тирик қолган эди. Буни билган Мусаев:

— Шубин, кўпроқ граната олиб, чордоққа чиқинглар, фрицларнинг адабини беринглар! — деб буюрди.

Уй ичида гранаталар портлай бошлади. Кутилмаганда Убайдулланинг кўксига жиз этиб тўмтоқ, лекин қайноқ бир нарса теккандай бўлди. Душман ўқи Мусаев гимнастёркасининг чап чўнтагидаги партия билетини тешиб ўтиб, юрагига қадалган эди.

Уруш қаҳрамонининг кўксини урушдан кейинги ҳалол меҳнати эвазига берилган Ленин ордени «Ўроқ ва Болға» олтин медали, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг қатор олтин медаллари безади.

Ўзбек халқининг жангларда мард, меҳнатда қаҳрамон ўғлони Убайдулла Мусаев яқинда вафот этди. Аммо музейдаги партия билети унинг номи ва ишини йиллардан йилларга, авлоддан авлодга олиб ўтади.

Ҳ. ТОЖИБОЕВ.

АРХИТЕКТОР ФРОНТДА

Абдулла акани хаёллар бирдан уруш йилларига элтди. Ҳа, уруш худди кечагидек ёдида, унутиб бўладими у кунларни: Ўзингиз нима дейсиз, Абдулла ака бу ҳақда;

— Уруш! Уруш бошланди-ю, мен ишлаётган «Ташгорпроект» бошқармаси ёпилди. Биринчи лойиҳам бўйича Янгийўлда қурилаётган клуб биноси қурилиши тикланганича томи ёпилмай қолиб кетди. «Йигитлер фронтга!», «Ҳамма нарса фронт учун!» У кунларнинг бирдан-бир жанговар шиори эди...

Гитлер галалари Украина, Белоруссия территорияларида ажойиб пештоқли биноларнинг кулини кўкка совуряпти...

Ҳаёт қизиқ-да! Мана, у бораётган бир вагоннинг ўзида турли хил одамлар. Бир хиллари ашула айтган, баъзилари ғамгин, киши билмас кўз ёши қилиб олаётганлари ҳам йўқ эмас. Архитекторнинг кўз олдидан шу чоғда Тошкентда қолган ёшгина хотини, яқинда туғилган ўғилчаси ўтарди. Москвадан келишгандан кейин барибир уй-жой масаласи қийин бўлди. Бешёғоч яқинидаги мутахассислар уйида уч хонали квартирада икки оила бирга туришга тўғри келди. Ҳамма қийинчиликларни енгишиб, энди янги уйга кўчиб ўтишганда, мана энди уруш!

1941 йил декабрда Куйбишев номидаги Ҳарбий-инженерлик академиясини тамомлаган Бобохоновни ҳаракатдаги армияга юборишди: осколканинг чийиллашини, ёниб учган снаряднинг нишонга тегиб портлашини, самолётларнинг ёниб тушишини, одамларнинг шер бўлиб кетишини, баъзиларнинг бир дақиқада ҳаётдан кўз юмишини кўрди, у.

«Сен фақат меҳнаткаш, олим, хизматчигина эмас, сен жангчи ҳамсан. Ёшликдан бошлаб ҳарбий хизматга тайёрланиб юр. Матонатли ва сабр-тоқатли, қийинчиликлардан қўрқмайдиган бўл!», деган гапни эслади. Ким айтса ҳам жуда ҳақ гапирган экан...

1943 йил март. Курск остоналарида фашистларга қарши ёзги жангларга тайёргарлик кўрилмоқда. Ўшанда Абдулла Бобохонов хизмат қилаётган дивизия армиянинг Кромдаги асосий кучидан ажраб қолган эди. Бирлашиш учун фақат сув орқали ўтиш имконидан бошқа илож йўқ. Кечки пайт командир уни штабга чақирди.

— Жанговар топшириқ, ўртоқ полк инженери — деди командир унга, — тунда кўприк қурилиши керак. Энлилиги қирқ метр келадиган кўприк. Ҳа, эрталаб бешу ноль-нолга тайёр бўлиши, полк ўтиб олиши шарт. Тушунарлими? Ўртоқ старший лейтенант!

— Худди шундай, ўртоқ командир!— Бобохонов ғоз туриб, честь берди.

Ёмғир эзиб юборган захкаш ердан аста қадамлаб бораётган Бобохонов бажариладиган иш ҳажмини, муддат қисқалигини ўйлаб, боши қотган эди. Қандай қилиб?

Бир кечада бундай катта кўприкни қандай қуриш мумкин? Лекин буйруқ мисоли отилган ўқ, уни албатта бажариш керак. Бу ҳақда капитан Бобохонов бундай ҳикоя қилади:

Ёмғир шиғаб ёғяпти, вақт ўтяпти, муддатнинг ҳар бир дақиқасидан фойдаланиш зарур... Қоронғи тушиши билан чакалакзор оралаб оқаётган анҳорни тепаликдан туриб кузатдим. Кўприкбоп жойни танладим. Кейин ишга киришдик. Соат эрталаб бешга кўприк тайёр бўлди. Қандай қилиб дерсиз. Иккита эски складни сапёрларга буздириб ёғочини олдирдим. Сувнинг икки ёғига қайиқ ёрдамида тўртта темир устун ўрнатилиб, тросс таранг тортилди. Кейин, осма кўприк шаклида ёғочлар сувга тегар-тегмас ётқизилди. Дастлаб от-арава ўтказиб кўрилди. Кейин пиёдалар, оғир тўпларни олиб ўтилди. Шунда:

— Нима ҳам дердик, кўприк яхши, — деди генерал хурсанд бўлиб.

Кейин дивизия жангчилари қатъий ҳужумга ўтиб бирнеча шаҳар ва қишлоқларни озод этди. Ҳал қилувчи жангдан кейин, Абдулла Бобохонов ўрмон ичкарисида Коммунистик партия аъзолигига қабул қилинган эди. Бу ҳақда «Правда Востока» газетасининг 1943 йил 22 сентябрь сонида генерал Сенчилло бундай деб ёзган эди: «Мессершмитт», «Фокке— Вульф» «Хейнкель», «Юнкерс» маркали немисларнинг бомбардимончи самолётлари окоп ва траншеяларимиз устига фугас бомбаларини, темир, ёғоч парчаларини, бўш бочка, самоварларни шиғаб ташлаб кўз очирмасди. Аммо Ватанимиз тупроғини ифлос оёқлардан қўриқлашда қисмимиз жангчиларининг иродаси темир-бетонлардан ҳам, пўлату чўян тўсиқлардан ҳам мустаҳкам эканини кўрдим. Ҳаёт-мамот жанги авж олган кунларда, ҳужумга ўтиш олдидан кўплаб жангчи ва офицерлар партияга қабул этишни сўраб ариза ёздилар. Қизил Юлдуз орденли ўзбек офицери Абдулла Бобохонов ўз аризасини шундай ёзган: «Орёлда олиб борилаётган қизғин ва қонли жанглар кунида мен коммунист бўлиб қолишни истайман». Шунингдек, тожик ўғлони Абдураҳмон Шарипов ва туркман йигити Карим Анаевлар ҳам ВКП (б) сафига ўтаётганларида, «Жонимиз она-Ватанимизга фидо» деган юрак сўзларини айтишди.

Кўп миллатли Ватанимизнинг ана шундай фидокор, мардона ўғлонлари ўз юртларини душман оёғи остида топталишига асло йўл қўймайдилар. Чунки, улар Ватан учун иссиқ қонидан ҳам кечиб, жанг қилувчи марду майдон ўғлонлардир!».

Абдулла Бобохонов «Қизил Юлдуз», «Меҳнат Қизил Байроқ» орденлари ва бирнеча жанговар медаллар кавалери. Ҳозир номи Иттифоққа машҳур архитекторлардан бири. Тошкент политехника институтининг профессори. Унинг лойиҳалари бўйича мамлакатимизда юзга яқин муҳташам бинолар қурилди. Собиқ жангчи капитан Абдулла Бобохонов Ўрта Осиёда СССР Халқ архитектори деган юксак унвонга сазовор бўлган биринчи ўзбек меъмори. Фронтда ҳам, ижодий меҳнатда ҳам Ватан, халқ ташаккурига сазовор бўлган киши.

Бекмирза МАҲМУДОВ.

ҚАҲРАМОНГА ЁДГОРЛИК

«Москва яқинида қаҳрамонларча ҳалок бўлган Валерий Шильдер хотираси учун... Ота-оналаридан ва Тошкентдаги Ленин райони комсомолларидан». Бу сўзлар коммунист, совет армиясининг жангчиси ҳайкалининг ёнидаги мармар тошга ўйиб ёзиб қўйилган.

..Бу воқеа бултур ёзда Москва атрофидаги ўрмонларда ёнғин чиққан бир пайтда содир бўлди. Совет армиясининг жангчилари табиий офатга қарши курашга ҳаммадан олдин киришдилар. Булар орасида Ўзбекистондан келган йигитлар ҳам анчагина бор эди.

Ёнғинни ўчириш чоғида жасурлик ва мардлик кўрсатганликлари учун жангчилардан марҳум Маҳмуд Раҳимов ва Валерий Шильдер СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Қизил Юлдуз орденлари билан мукофотланди. Валерий то армияга чақирилгунга қадар Тошкентдаги Ленин райони комсомоллари сафида бўлган эди. Ана шу район комсомоллари ўз ўртоқларининг хотирасини абадийлаштириш учун ҳайкал ўрнатиш мақсадида маблағ тўплашди. Ёдгорликни очиш маросими тантанали бўлди. Туркистонлик жангчилар номидан кенжа сержант Аваз Султонов сўзга чиқди. У ўртоқларимиз аъло даражада таълим олиш билан жанговар шон-шуҳратни бундан кейин ҳам ошираверадилар, деб ишонтирди.

Жангчилар маросимда ёдгорлик олдидан шаҳдам қадам ташлаб ўтишди. Довюрак жангчининг кўрсатган жасорати комсомоллар қалбида умрбод қолади.

(ЎзТАГ).

Санобар опанинг қувончи чексиз. Ўғли Аброр ҳарбий бурчини ўтаб келди.

— Бўйларингга онагинанг қоқиндиқ... — бахтиёр онанинг нурли чеҳрасида нурли табассум жилваланди.

Г. Эгамбердиева фотоси.

⊙ *Солдат мактуби*

АСЛ ЙИГИТЛАР

Узоқ Шарқ мамлакатимизнинг гўзал ўлкаларидан. Мана шу диёрда хизмат қилаётган серқуёш «оқ олтин» ўлкаси — Ўзбекистоннинг навқирон йигитлари мамлакатимизнинг ҳар бир қарич тупроғини кўз қорачиғидай қўриқламоқдалар. Қисмимизда 40 га яқин миллат фарзандлари ўз бурчларини шараф билан адо этмоқдалар. Булар рус, ўзбек, тожик, қирғиз, белорус, украин, латиш йигитларидир. Улар ягона оила фарзандларидай бир тан, бир жон бўлиб хизмат қилмоқдалар. Ҳамюртимиз Маҳмуд Достоновни олайлик. Бу жангчи мажбурият олиб, белорус йигити Сергей Гончарукни социалистик мусобақага чақирган. Иккаласи ҳам жанговар-сиёсий тайёргарлик аълочиси. Уларнинг кўксини «Совет Армияси аълочиси» деган фахрли нишон безаб турибди.

Қўчқор Йўлдошев югуриш кроссида минг метрли масофани 3 минуту, 25 секундда босиб ўтди. У ҳам жанговар-сиёсий тайёргарлик аълочиси, 2-разрядли ҳарбий спортчи ҳамда актив жамоатчидир. Қисмимизни кўкаламзорлаштиришга ўзининг катта ҳиссасини қўшди. Бунга ўхшаган йигитлар қисмимизда жуда кўп.

З. ИСМАТУЛЛАЕВ,
оддий солдат.

⊙Фронтдан ёзилган хатлар

Ленинград фронтидаги „Н“ полк комсомол бюросининг Ўзбекистон комсомол ва ёшларига хати

1942 ЙИЛ, 22 ОКТЯБРЬ.

Серқуёш Ўзбекистоннинг барча ёшлари ва меҳнаткашларига қаҳрамон Ленинграднинг ёш ҳимоячиларидан жанговар комсомоллик саломини юборамиз!

Ватанимиз олдида жиддий хавф пайдо бўлиб, қутурган душман мамлакатимизнинг ҳаётий марказларига қараб интилаётган бир чоғда, Ленин шаҳрининг биз ҳимоячилари ўзимизнинг жанговар постимизда маҳкам туриб, разил душманга қарши раҳмсиз кураш олиб бормоқдамиз. Биз кун сайин кучимизга куч қўшиб, душманга қаттиқ зарбалар бермоқдамиз, унинг аскарларини қириб, техникасини яксон қилмоқдамиз.

Полкимиздаги ёш ўзбек жангчилар сизларга рапорт бериб айтадики, Ўзбекистон комсомол ва ёшлари улуғ Ленин шаҳрини қаҳрамонларча ҳимоя қилмоқдалар. Бизнинг комсомол ташкилотимиз ажойиб мерганларни, аъло пулемётчи, миномётчиларни етиштирди. Бизнинг сафларимизда ўзбеклар, қозоқлар, удмурдлар, бошқирдлар, татарлар ва бошқа миллат ёшлари бор. Буларнинг ҳаммаси ўзларини фахр билан ленинградлик деб ҳисоблайдилар ва улуғ шаҳарнинг ҳимояси йўлида ботирлик, мардлик ва моҳирлик намуналарини кўрсатмоқдалар.

Душманни қирувчи Тешабой Одиловнинг номи мамлакатимизнинг барча халқларига маълум. Мерган Тешабой Одиловнинг ўзи 114 фашистни қириб ташлади. У 50 га яқин ёш жангчига мерганлик ҳунарини ўргатди. Буларнинг ҳар бири шу вақтгача ўндан ортиқ фашистни ўлдирди.

Ҳукуматимиз ўртоқ Одиловнинг жанговар хизматларини тақдирлаб, уни Ленин ордени билан мукофотлади. Шундай қаҳрамон ўғилни тарбиялаб етиштирган онага чин кўнгилдан ташаккуримизни изҳор қиламиз. Баҳодирларни туғиб ўстирган оналарга узоқ-узоқ умр тилаймиз.

Бизнинг орамизда Нурулла Камолиддинов каби ажойиб санитар инструкторлар бор. Ўртоқ Нурулла 50 дан ортиқ совет жангчиси ва командирини жанг майдонидан олиб чиқди. У икки еридан ярадор бўлса ҳам, жанг майдонидан кетмади.

Бу баҳодирнинг кўксини ҳозир Қизил Юлдуз ордени безамоқда, йигитларимиз билан бир қаторда, жанговар дўстларимиз ленинградлик қизлар ҳам мардона жанг қилмоқдалар. Комсомол аъзоси Валя Дуброва жангда ярадор бўлди. У баданидан қон оқиб туришига қарамай; 20 тача жангчи ва командирни уруш майдонидан олиб чиқди. Ҳукуматимиз Валяни Қизил Юлдуз ордени билан мукофотлади.

Беш қаҳрамон йигитнинг шуҳрати бутун Ленинград фронтига ёйилди. Беш ўзбек йигити — Худойназаров, Алиев, Саидов, Худойбердиев, Рўзиматовлар ажойиб қаҳрамонлик кўрсатдилар. Улар тўрт кечаю-кундуз сира ухламай, ўз марраларини мардона мудофаа қилдилар. Фашистлар дўлдек ўқ ёғдирсалар ҳам беш ботирнинг иродасини қақшата олмадилар. Паҳлавонларимиз ўзларига топширилган маррани маҳкам туриб сақлаб қолдилар.

Бизда бундай азамат йигит ва қизлар оз эмас. Ҳукуматимиз Сосков, Кравченко, Степанкова, Белоусов, Муҳаммаджонов, Аҳмедов, Мершчукова, Мартинова ва шулар сингари кўп қаҳрамонларни жанговар хизматлари учун орден ва медаллар билан мукофотлади.

Полкимизнинг комсомол ташкилоти бундай қаҳрамонларни яна кўплаб етиштиражак.

Бизлар Улуғ Октябрь революциясининг 25 йиллигини муносиб равишда кутиб олиш учун мусобақа қилмоқдамиз, ҳарбий техникани мукаммал эгаллаш учун тинмай ишламоқдамиз. Фашист босқинчиларини омонсиз қириб ташлаш учун жонимизни ҳам аямай жанг қиламиз. Ленинград атрофида ўлдирилган ҳар бир фашист жанубга бора олмаслигини биламиз.

Ёш жангчиларимизнинг ҳаммаси мерганлик ҳунарини зўр бериб ўрганмоқда. Улар мумкин қадар кўпроқ фашистни ўлдириш учун бир – бирлари билан мусобақа қилмоқдалар.

Ўзбекистоннинг комсомол ва ёшлари! Сизлар фронтга ёрдамни янада кучайтирингиз. Ҳар бирингиз 2—3 кишининг ишини бажарингиз, ҳарбий ишни ўрганиш — энг муҳим вазифангиздир. Мерганларча отишни, найзабозлик жангини яхши ўрганингиз. Сизларнинг меҳнат соҳасида эришган ҳар бир ютуғингиз бизларга катта мадад, душманга эса ўлим зарбасидир. Бизлар сизлардан зарбдорларча меҳнат қилишни кутамиз.

Ёшларнинг топшириғи билан полк комсомол бюросининг аъзолари:

ГРОМОВ, КАЗАКОВ, ПРОХОРОВ, АРТИШКИН, ДОБРОВА.

● *Осиё ва Африка ёзувчилари Олмаота конференцияси олдидан*

Чўпон тақдири

Ҳикоя

Жеймс МЭТЪЮЗ,
(Жанубий Африка ёзувчиси).

— Ян! Ян! Нима бўлди? Нима бўлди, деяпман, жавоб бер!? Ампининг овози хириллаб, қоронғуликда нажот излагандек, атрофга жовдираб боқарди. Яннинг ити тишларини негадир ғижирлатиб, гулхан ёнида узала тушиб ётар, ярим юмуқ кўзлари тун қоронғулигида йилтираб кўринарди.

Ян бир оз ўтгач, негадир инграниди. Шундан кейингина Ампи бир оз ақлини йиғиб олди. Ян ўзига келиб, дўстидан сўради:

— Эшитдингми? Шундай аниқ, жарангдор овозки, худди черковдаги органнинг овозига ўхшайди.

Ампи «ҳеч нарса эшитмадим» дегандек, бошини сарак-сарак қилди.

— У айтдики,— деб сўзида давом этди Ян,— хўжайинларингнинг мушти ҳали жуда кўп қийнайди. Лекин, сиз хафа бўлманг, деди. Биласанми, Ампи, мен яқинда ўз қисматимни билиб оламан. Ҳаммасини билиб оламан, ана шундагина биз тортаётган азобларга чек қўйилади. Бу сўзларимни одамларга бориб айт.

Шундай деди-ю, Ян кўрпага бурканиб олди ва кўп ўтмай уйқуга кетди, лекин Ампи нима воқеа бўлганига ҳамон тушунолмас, ҳамон тўлғаниб ётарди.

Ампи ўрнидан турганида Ян аллақачоноқ гулхан ёқиб, қумғон осиб қўйган эди. Юз-қўлини ювиши билан Ян дўстига бир кружка иссиқ кофе узатди.

—Якшанбалик ибодатга етиб боришим керак, мен кетай. Бўлмаса хўжайин бўйнимни узиб ташлайди.

Ян Ампининг кетидан узоқ тикилиб қолди. Кўздан йўқолгач, ўз ити билан подани яйловга ҳайдаб кетди.

Ампи етиб келганда, ибодат бошланган эди. У ҳам секингина ибодат қилаётганлар қаторига қўшилди.

Ниҳоят, ибодат тугаб, хўжайин кетишга ижозат берди. Ампи чоракорларга Ян билан бўлган воқеани айтиб берди. Минни хола ва яна икки аёлдан бошқа ҳеч ким унинг сўзларига ишонмади. Мўмин-қобил Янни фермадагилар жуда яхши билишарди. У одамови бўлиб ўсди. Ота-онаси доим ўз ўғилларининг индамас бўлиб ўсаётганидан, хаёлпарастлигидан шикоят қилишарди. Шунинг учун ҳам у вояга етгач, узоқ яйловга кетиб қолди. У энди фермага бир бор келиб-кетишни хаёлига ҳам келтирмасди. Ампи ҳамон ўз кўзи билан кўрган воқеани одамларга айтиб берар, уларни ишонтиришга уринарди.

Охири фермадагилар бир қарорга келишди. Ампи билан биргаликда яна уч эркак Ян билан тоққа жўнайдиган бўлди.

Қош қорайиб, ферма хонадонларининг чироқлари ёнди. Ҳадемай ҳамма кечки ибодатини қилиб бўлиб, уйқуга кетади. Улар худди шу пайтни пойлашарди. Чироқлар ўчиб, бутун фермани қоронғулик чулғаганда, барак ичидан тўрт соя судралиб чиқиб, кўздан ғойиб бўлди. Ит акиллади. Катта уйнинг деразасида чироқ милтиради. Парда тортилди. Кимдир йўталди.

...Узоқ йўл юришди. Ҳориб-чарчаб, яйловга ҳам етиб келишди. Ампи паст овозда Янни чақирди. Ит жон ҳолатда акиллаб, уларга ташланди. Лекин, Яннинг ҳуштагини эшитиб, орқасига тисарилди.

Тўрт эркак гулханга яқинлашди. Ян гулханга хас-чўп ташлади, сўнг у ҳам ўтирди. Шундан кейин, суҳбат қизиб кетди.

—Бу балолардан қачон қутуламиз? Энди нима бўлади? Сен нима қилмоқчисан? — Дўстлари Янни саволга кўмиб ташлашди.

— Мен ҳали билмайман, вақт-соати етгач, билиб оларман ва сизга айтарман.

Тўрт ўртоқ Яннинг олдидан қалблари қувончга тўлиб, ишонч билан қайтишди. Эртасига эрталаб Ян ҳақидаги воқеалар афсона эмас, ҳақиқат эканлиги фермадагиларнинг барчасига аниқ-равшан ошкор бўлди. Ҳар ер-ҳар ерда корандалар тўпланиб қолишар, ўзаро нималарнидир баҳслашишар, сўнг бор куч ва ғайратлари билан ишга киришишарди.

Энди ферма қўрасида ҳар куни кечаси ит акиллайдиган бўлиб қолди. Ҳар куни Яннинг олдига бориб-келадиган одамлар топиладиган бўлди. Одамларнинг сабр-тоқати тугаган, улар Ян ваъда қилган кунни интизорлик билан кутишарди.

Ферма хўжайини одамлардаги кайфиятни, уларнинг ўзгариб қолганини сезиб, яширин равишда уларни кузата бошлади. Одамларнинг ўзаро пичирлаб гаплашаётганларини ўз кўзи билан кўрди, кўзларидаги ишонч билан балқиётган ўтга назар солиб, юраги сесканиб кетди. Кейинги кунларда негадир Ампининг қадди мағрур, ўзи жиддий эди. Апостол сингари у одамларга худонинг марҳаматини олиб келгандек, гердайиб юрарди. Мана бугун ҳам у Яннинг олдидан қайтаркан, ўз ғурурини, ўз ишончини яширолмай, оғзининг таноби қочар, ўзидан ўзи иршаярди. Бу қийноқларга қачон чек қўйилишини Яндан билиб келган эди. У ферма қўрасида батракларнинг тўпланишини талаб қилди. У ҳаяжонини яширолмай, дўстларига бор гапни айтиб берди.

Эртаси куни кечаси қишлоқдан ташқари чиқиши биланоқ, кимдир унинг елкасига тушириди. Ампи йиқилиб тушишига сал қолди. Қаршисида хипчин ушлаган хўжайини турарди.

— Хўш, Ампи, қаёққа? — даҳшат билан сўради хўжайин.

— Ҳеч қаёққа, хўжайин. Уйқим қочиб кетди. Бир оз айланиб келай дедим.

— Кеча кечаси қаёққа кетаётган эдинг? Утган куни-чи?! Утган ҳафта-чи? Бундан чиқди, бир неча ҳафтадан бери ухламас экансанда?! Бошқалар ҳам шундайми? — хўжайин бор овози билан қичқирарди. — Жавоб бер, деяпман сенга?! Қаерга бориб келардинг?

— Ҳеч қаёққа, хўжайин. Уйқусизлик балосига учраганман.

— Қани, орқамдан юр-чи! — саройга бошлади уни хўжайин.

Эшикни тақа-тақ ёпиб олиб, Ампини савалай кетди. Сўнг сўради.

— Энди айтарсан?

Ампи бошини сарак-сарак қилди. Яна савалаш, яна дўқ, пўписа... Унинг бурнидан қон келди, бадани мўматалоқ бўлиб кетди.

— Яқин кунларда ҳаммаси барҳам топади,— деб ғўдранди Ампи.

Хўжайин уни яна савалади.

— Ҳа, хўжайин, яқин кунларда бу қийноқлар тугайди. Бизни Ян қулликдан озод қилади. — Шундай деди-ю, кўзлари ғазабдан ловуллади Ампининг. — Унга шундай ваҳий келган. Ҳа-ҳа, яратганнинг ўзи айтган. Кимки Яннинг йўлига тўғаноқ бўлса, ҳолига вой!

Ампининг бу сўзларини эшитиб, хўжайин ўзини йўқотиб қўяёзди, тили ғудранди. Бир оз ўтгач, ўзини ўнглаб олди.

— Йўқол кўзимдан!

Ампи ўз ҳамқишлоқларига тайёр туришни буюрди. Кечқурун улар Яннинг олдига боришади. Яннинг олдидан озодлик юришини бошлайдилар. Ҳеч ким уларни тўхтатолмайди. Улар энди ферма хўжайинидан қўрқмайдилар.

Хўжайин ўз ётоқхонасининг деразасидан уларни кузатарди. Ана, корандалар дала томон юриб кетдилар. Энди нима қилиш керак?! Хўжайиннинг миясига қон қуйилди. Фикрларини бир жойга йиғиштиролмай, довдираб қолаёзди. Тушлик маҳалида у ўғилларига деди:

— Еримиз нотинч бўлиб қолди. Тўнғиз қўпкур Ампининг айтишича, Ян худонинг ердаги ноиби эмиш. Қаранг, қора танли худонинг ноиби! Ахир мен худонинг содиқ бандаси эмасманми — мен оқ танли! Қандай бўлмасин уларни тиз чўктириш керак, ўғилларим! О, худойим... Осий бандангнинг ноласини эшит! Йўлдан адашганларни тийиб олишда бандангга ёрдамингни фориғ тутма!

Худди шу топда Яннинг ҳамқишлоқлари яйловга етиб келишган эди. Ҳамма Яннинг сўзларини диққат билан тингламоқда.

— Энди биз қийналмаймиз. Қулликка чек қўйдик. Сизларга озодлик йўлини кўрсатишдек улуғ вазифани бажариш билан бахтиёрман, азиз ҳамқишлоқларим! Биз энди хўжайин учун ишчи ҳайвон эмас, инсонмиз! Энди у бизни ҳеч қачон...

Туёқлар дупури унинг овозини босиб кетди. Отлиқларни кўриш билан одамлар оёққа туришди ва дуч келган томонга питираб кетишди.

Хўжайиннинг оғзидан боди кириб, шоди чиқарди Қўлида қамчинни ўйнатганича, Яннинг устига от қўйиб келди ва уни уриб йиқитди. Отдан сакраб тушган хўжайин Янни ўрнидан турғазишга буюрди. Ўғиллари уни ўрнидан турғазиб, камар билан икки дарахт оралиғига тортиб боғлашди. Кўзларида ўт чақнаган хўжайин қўл остидагиларга ғолибона мурожаат қилди:

— Мана, ҳозир кўрасизлар худонинг амрини! —Шундай деди-ю, оёқ-қўли тортиб боғланган Яннинг олдига келди у. — Ярамас қора танли! Сен ҳали ўзингни худонинг ердаги ноиби қилиб кўрсатмоқчи бўлдингми? Мана сенга!

Хўжайин уни савалай кетди. Шундан кейин хўжайин ва унинг ўғиллари батракларни олдиларига солиб ферма томон ҳайдадилар.

Борлиқ сукутга чўмди. Ян бир оз ўзига келгандек, секин бошини кўтариб, заиф овоз чиқарди; у нимдандир сув сўрарди. Лекин ҳеч ким унга жавоб бермади. Боши кўкраги узра хам бўлди. Шамол унинг танини енгил сийпалаб ўтди. Ит осмонга қараб ҳурди. Яйловни секин-секин қоронғулик босиб келар, ҳар замон-ҳар замон осмонга қараб Яннинг ити алам билан ҳуриб қўярди...

Русчадан **М. АҲМЕДОВ** таржимаси.

(ОХИРИ. Боши газетанинг 154-сонида).

Реклама ва эълонлар

Кино

5 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ, «ВОСТОК» (кечқурун), «СПУТНИК» (кеч соат 8 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч 6 ва 8.45 минутда), «КЎКЧА» (кеч 5.20 ва 8.30 минутда), НАВОИЙ номли (кеч 5.20 ва 8.30 минутларда), «МОСКВА» (кеч 6 да);

Текумзе — «ЧАЙКА» (кеч 8 ва 9. 45 минутда) «СПУТНИК» (кеч 6, 7 ва 9 да), «МОСКВА» (кеч 9 да).

Зулмат ичра юлдуз — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Усмирлар — ҲАМЗА номли (кечқурун).

Эчки шоҳи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Лочин изидан ва Оқ бўрилар — КИРОВ номли.

Ҳур қизлар — «РАКЕТА».

Текумзе — «ФЕСТИВАЛЬ».

Зулмат ичра юлдуз —«ХИВА»;

Яшасин севги! — ТЕЛЬМАН номли.

6 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли, «КЎКЧА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11, кундуз 2, 4 ва кеч 8 яримда), «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 1 ва кеч 8 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 8.45 минутда), «МОСКВА» (кундуз соат 3 да).

Текумзе — «СПУТНИК» «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (кеч соат 9 да).

Қонун қонунлигича (жуфт соатларда), **Яхши жойлашибсан** (тоқ соатларда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Садоқат (эрталаб соат 11, кундуз 2 да), **Испан қизлари Парижда** (кеч соат 5, 7 ва 9 да). — ҲАМЗА номли.

Эчки шоҳи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Мангу севги — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Зулмат ичра юлдуз — «МОСКВА» (тоқ соатларда).

Лаутарлар—«ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10, кундуз 1, 4, кеч 7 ва 9 яримда).

Тасодиф — «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 8.45 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — КИРОВ номли.

Текумзе — «ФЕСТИВАЛЬ»;

Лаутарлар — «ХИВА».

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИ БИНОСИДА

8, 9 ва 10 ИЮЛДА

ЛЕНИНОБОД ШАҲАР А. С. ПУШКИН НОМЛИ РЕСПУБЛИКА ТОЖИК МУЗИКАЛИ ТЕАТРИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

8 ИЮЛДА

М. СТАРИЦКИЙ асари. Композитор С. М. БУГАЧЕВСКИЙ музикаси.

„ЛЎЛИ ҚИЗ—АЗА“

✦ ✦ ✦

9 ИЮЛДА

А. ШУКУҲИЙ ва Ҳ. АСҚАР асари. Композиторлар О. НАЗАРОВ ва Я. САБЗАНОВ музикаси.

„Ш А Ҳ Л О“

✦ ✦ ✦

10 ИЮЛДА

КАТТА КОНЦЕРТ

Қатнашадилар: Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган артист Жўрабек НАБИЕВ; ёш хонандалар: Уринбек ҲАМДАМОВ, Бобожон ШАМСИЕВ; балет солистлари: Тожикистон комсомоли мукофоти лауреати Зебо АМИНЗОДА, Зулфира АСАНОВА, Гуландом АЮБЖОНОВА ва бошқалар.

Томошалар кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Телевизор

5 ИЮЛЬ

Пайшанба

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. 18.35 Болалар учун мультфильм. 18.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Она шаҳрим — Тошкентим» (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 19.25 Рангли телевидение. «Вашингтондаги кўргазмада». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. **Тошкент кўрсатади.** 19.45 «Тошкент — Олмаота мусобақаси». Икки мусобақадош шаҳар йўқламаси. **Ўзбек тилида:** 20.15 Шеърият муҳлисларига. 20.25 «Ахборот» информацион программаси. 20.45 Чолғу куйларидан концерт. 21.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қалб амри билан». **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.30 «Мустаҳкам озуқа базаси учун». 22.50 Одилжон Эминов ва Эркинжон Давлатовлар концерти.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 **Ҳужжатли фильм.** 18.55 Рангли телевидение. Череповецк шаҳар «Северяночка» рус халқ хорининг концерти. **Тошкент кўрсатади.** 19.25 «Шаҳримиз ободончилиги ва гўзаллиги учун» (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 19.45 «Прага баҳори» санъат фестивалининг концерти. 20.20 «Жасорат» телевизион журнали. 20.50 Рангли телевидение. «Соялар чошгоҳда ғойиб бўлади». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 6-серияси. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Шифокор экрани». (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 Рангли телевидение. Бадиий гимнастика бўйича ўртоқлик учрашуви. **СССР— Болгария.** 23.30 Рангли телевидение. Камер концерти. 00.10 Кўрсатувлар программаси. 00.15 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

6 ИЮЛЬ

Жума

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Болалар учун. «Воқеа шундай бўлган эди». 13.15 Шахмат мактаби. Ўйин ўртасида. 13.45 «Голубой огонёк» саҳифаларида. 14.30 Қишлоқлардан дараклар. 14.40 Бурят Автоном Совет Социалистик Республикасининг 50 йиллигига. Бурят телевидениесининг программаси. 15.40 Халқаро конкурслар лауреати В. Камишев чалади. 16.00 «Рус тили». 16.40 Рангли телевидение. «Рақс оламида». Ҳужжатли фильм. 17.45 Кўрсатувлар программаси. 17.50 Янгиликлар. 18.00 Рангли телевидение. Болалар учун кўрсатув. **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 18.35 Рангли телевидение. Болалар учун кинопрограмма. 19.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Х Бутунжаҳон ёшларининг фестивали». (ўзбек тилида). 19.55 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 20.10 «Ўзбекистон» телевизион журналининг 12-сони. 20.20 Ўн минут музика. 20.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.50 Рангли телевидение. «Шашмақом». Телевизион бадиий фильм.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 10.55 Кўрсатувлар программаси. 11.00 «Ялқов бола». Болалар учун қўғирчоқ фильм. 11.25 Кичкинтойлар учун. «Бойчечак» (ўзбек тилида). 12.00 «Александр Невский». Бадиий фильм. **Москва кўрсатади.** 18.30 «Китоб дўкони». 19.15 Концерт. 19.30 Ўқувчилар учун. «Нептун» клуби мукофоти учун». 20.00 «Қурувчилар» телевизион очерки. 20.30 Рангли телевидение. «Музикали учрашувлар» почтаси». 20.55 Рангли телевидение. «Соялар чошгоҳда ғойиб бўлади». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 7-серияси. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Тошкент кўргазма заллари бўйлаб» Рассом Николай Пак кўргазмасидан репортаж (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 «Баракалла» ёшлар спорт кўрсатуви. 24.00 Кўрсатувлар программаси. 00.05 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

Фан ва техника янгиликлари

ЖИМЛИКНИ ВУЖУДГА КЕЛТИРАДИ

Шовқин сиҳат-саломатликнинг эгови деб тўғри айтишади. Бутун дунёдаги инженерлар, шаҳар қурувчилар, врачлар шу душманга катта ҳужум бошлайдиган пайт келди деган ягона фикрга келишди. Ўтган асрда таниқли немис олими Роберт Кох қачонлардир инсоният вабо ва ўлатга қарши курашгани каби шовқинга қарши ҳам қатъий курашишга мажбур бўлади, деб айтганди.

Мамлакатимизнинг лаборатория ва институтларида шовқинга қарши амалий чоралар изланмоқда. Проблеманинг ечими баъзида кутилмаган томондан келиб чиқмоқда. Шовқинга қарши курашиш — айни шундай шовқин вужудга келтиришдан иборатдир, дейди олимлар. Бу ажойиб хулоса интерференция ҳодисасидан фойдаланишга асосланган. Маълумки, икки шовқин манбаи бир вақтда таъсир этганида, уларнинг товуш тўлқинлари қўшилиб ё кучаяди, ёки сўнади.

Мутахассислар шу ҳодисадан қандай фойдаланишмоқчи? Акустиклар зарарли товушларни анализ қилиб, уларнинг частота ва фаза характеристикаларини аниқламоқдалар. Бинода ўрнатилган динамиклар тескари фаза билан худди шундай шовқин юборади. Тўлқинларнинг ўзаро айқашиши натижасида жимлик вужудга келади.

Бу метод нечоғлик самарали эканлиги, уни қаерларда қўллаш мумкинлигини келажак кўрсатади. Аммо акустика институтининг олимлари ҳозирнинг ўзидаёқ состави ва шакли оддий шовқинларни интерференция ёрдамида муваффақиятли сўндиришмоқда.

Р. АХМЕТОВ,
(ТАСС мухбири).
Москва.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ

СУРАТДА: Ленин номли Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университетининг кўриниши.

М. Нуриддинов фотоси.

◆ АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ЛОЛА ДАРАХТИ

Сочидан шимолроқда Қора денгиз соҳилида ўсувчи бу дарахт реликт дарахтлар категориясига киради. Дарахт кўкламда ғоятда кўркам қизил-гунафша гуллар билан қопланади. Бу гуллар лолага ўхшаганлигидан лола дарахти деб аталган. Мамлакатимизда, шунингдек бутун Европа территориясида бошқа шундай дарахт йўқ.

Сочи дендрарийсининг ходимлари дарахтни доимо кузатиб боришади. Уни неча бор кўпайтиришга уринишган бўлсада, лекин ҳамма тажрибалар муваффақиятсиз чиқаверди. Мутахассислар иш ўнгидан келиши учун бошқа бир лола дарахтининг уруғликлари билан чатиштириб чанглаш талаб қилинади, деб ҳисобламоқдалар.

Хўш Кавказда бу дарахт қандай пайдо бўлиб қолди?

Бу борада фақат тахмин гапларнигина айтиш мумкин. Денгиз оқими дарахт уруғини Америкадан келтирган бўлиши мумкин. Тўлқин соҳилга чиқариб ташлаган уруғ бу ерда ўсиш учун қулай шароитга тушган. Ўтган асрдаёқ дарахт ўзига ҳамманинг эътиборини жалб қилганди. Дарахт ҳали мурғак бўлган чоғида уни посбон қўриқлаб турарди.

Ҳозир лола дарахти 10 ёшдан ошди. Унинг қудратли танаси 20 метргача чўзилган. Ботаниклар дарахт ҳали ўсиб, яна неча ўн йиллар гуллаб туради дейишмоқда.

В. КЛЕМЕНКО,
ТАСС мухбири.
Сочи.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ЎН МАШҲУР ШАХМАТЧИ

Б. Спасский, Т. Петросян, В. Корчной, А. Карпов, М. Таль, В. Смислов, Е. Геллар, Л. Штейн, Г. Кузьмин, Ю. Балашовлардан иборат ўн совет шахматчиси команда бўйича Европа биринчилигида қатнашиш учун Англиянинг Бат шаҳрига жўнаб кетишди.

Турнир бугун очилади, эртага биринчи тур бўлади. Югославия, Венгрия, ГФР, Англия, Швейцария, Руминия ва Польша командалари СССР терма командасининг рақиблари бўлади.

ТАСС мухбири.

СССР КУБОГИ УЧУН

Тошкентнинг «Университет» командаси баскетболчилари СССР кубоги учун ўтказилаётган мусобақада Фрунзе шаҳрининг «Политехника» командаси билан иккинчи марта учрашдилар. Майдон эгалари учрашувнинг дастлабки минутлариданоқ ташаббусни қўлга олиб, 102:88 ҳисобида ишончли ғалабага эришдилар. Қирғизистон пойтахтида ўтказилган биринчи учрашувда «Политехника» командаси 94:92 ҳисобида ютиб чиққан эди.

(ЎзТАГ).

ИККИНЧИ ЭШЕЛОНДА

РСФСР футбол федерацияси мамлакат биринчилиги учун иккинчи лига (олтинчи зона) командалари ўртасида 2 июлда бўлиб ўтган навбатдаги тур ўйинларининг натижаларини маълум қилади:

«Зауралец» (Курган) —«Автомобилист» (Қизил Ўрда) — 4:1, «Нефтяник» (Тюмень) — «Енбек» (Жезқазған) — 0:0 (4:2), «Спартак» (Семипалатинск) — «Трактор» (Павлодар) — 1:2, «Восток» (Усть-Каменогорск), — «Диномо» (Целиноград) — 2:0; «Автомобилист» (Термиз) — «Олатов» (Жамбул) — 0:0 (3:1), «Нефтяник» (Ленин районы) — «Янгиариқ» (Янгиариқ) —0:0 (3:2), «Янгиер» (Янгиер) — «Нефтяник» (Фарғона) — 2:0.

●

ҲАММА МУКОФОТЛАР «МЕТЕОР»ГА

Учувчи-космонавт Ю. Гагарин номидаги кубокни иккинчи марта Днепропетровскнинг «Метеор» спорт клуби командаси бадминтонистлари эгаллашди. Ғолибларнинг энг катта рақиблари «Метеор—2» командаси бўлди. Днепропетровсклик бадминтонистларининг бу муваффақияти кейинги йилларда бу ерда спортнинг ана шу турига бўлган қизиқишнинг тобора ортиб бораётганлигидадир. Шаҳардаги бир қанча олий ўқув юртларининг физкультура ва спорт ўқув программасига спортнинг бу тури ҳам киритилган.

●

ҚИСҚА САТРЛАРДА

Сувга сакраш бўйича ўтказилган мусобақада москвалик М. Страхов Швеция кубогини қўлга киритди. У Роннебю шаҳрида трамплиндан сакрашда юксак муваффақиятга эришиб, американлик Т. Мурани орқада қолдириб кетди. В. Страхов ҳаммаси бўлиб 583, 85 бал тўплади.

* * *

Енгил атлетика бўйича ўтказилган мусобақада иттифоқимизда энг яхши натижани минсклик В. Кузьменко кўрсатди. У 7 метр-у 88 сантиметр баландликка сакради.

* * *

Москвалик О. Морозова, тбилисилик А. Метревели теннис бўйича ўтказилган чорак финал мусобақасида юқори кўрсаткични қўлга киритдилар. Улар норасмий жаҳон биринчилигининг Уимблдонский турнирида ана шундай муваффақиятга эришдилар.

● *Текинхўрларга қирон келтирайлик!*

Ўроқда йўқ, машоқда йўқ...

Калинин районидаги Калинин номли колхозда истиқомат қилувчи Дилшод Жўраев бўш қолди, дегунча шаҳарга келиб ўзини бозорга уради. Бировнинг дўпписини бировга кийгизиб пул топишга ҳаракат қилади. Бели оғримаганнинг нон ейишини кўр. деганларидек, текинхўрлик билан пул топиб, ўзини жамиятнинг бирор муқим ишини қойиллатиб қўйгандек ғоз тутиб юради.

Дилшод бир марта судланган бўлишига қарамай, ҳаётда тўғри йўл тополмади. У яқинда «Октябрь» колхоз бозорига келиб деҳқонларнинг қўйнига қўл солиб кўрди. Улар пешона тери билан етиштирган помидорларни арзон-гаровга сотиб ола берди. Кўз очиб юмгунча 220 килограмм помидорни «ўлжа» сифатида тайёрлаб олди. У энди бирни иккига пуллайман, деб енг шимарган эдики, «бозори» кўз очиб юмгунча касод бўлди. ОБХСС ходимлари уни жиноят қилиб турган жойнинг ўзида таппа ушладилар. Ўроқда йўқ, машоқда йўқ бўлган текичхўрнинг хирмонга келганда шармандаси чиқди. Энди у қилмишига яраша жазосини олади.

Айни пишиқчилик пайтидан фойдаланишга уриниб кўраётган турли хил касб эгаларини учратиш мумкин. Айримлари ўзларининг касбларидан фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар. ОБХСС ходимлари «Госпиталь» бозорида рейд ўтказганларида қизиқ воқеанинг устидан чиқиб қолишди Граждан флотининг айрим учувчилари меъёридан ташқари ноз-неъмат сотиб олганлар.

Иркутск — Тошкент —Иркутск ҳаво маршрутида қатновчи экипаж командири В. П. Бондарев 686 килограмм. Красноярск — Тошкент — Красноярск экипажи командири М. К. Машнин 505 килограмм. Хабаровск — Тошкент — Хабаровск экипажи командири Эфендиев 619 килограмм мол олганларида ушландилар. Улар бу ҳаракатлари билан колхоз бозорида савдо-сотиқ қоидасини бузганлар. Уларнинг сотиб олган моллари давлат фойдасига мусодара қилинди.

Бу ерда шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. «Октябрь», «Госпиталь» ва бошқа колхоз бозорларининг раҳбарлари мева-чевалар савдо-сотиғини етарли назорат қилмаётирлар.

А. РАСУЛОВ,
шаҳар ОБХССнинг бўлинма бошлиғи.

А. ПЎЛАТОВ.

Редактор ўринбосари **М. С. КАРИМОВ.**

4 БЕТ Тошкент оқшоми
5 ИЮЛЬ, 1973 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.
ИНДЕКС 64579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р—03490. Нашр В—2518.
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.
5